

ÜLIÕPILASLEHT

TARTUS

Nº 14

JÕULUKUUL

1930

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse

väljaandel ilmuvad :

„Päevaleht“ kui rahvuslik, vabameelne, kodanlik, poliitiliselt erapooletu igapäev ilmuv ajaleht. Kõige suurem, loetavam ja mõjuvam ajaleht Eestis.

„Laste Rõõm“ kui ainuke iseseisev lasteajakiri Eestis.

T. E. K.-Ü.

GRAAFIKATÖÖSTUS

valmistab kõige kiiremalt, odavamalt ja maitserikkamalt igasuguseid aktsidents-, raamatu-, kivi-, offset- ja rotatsioon-trükitöid, klišeid ja raamatukõitmistöid.

T. E. K.-Ü.

RAAMATU- JA KIRJUTUSMATERJALILADU

S.-Karja t. 23 ja Pikk t. 2

on kõige suurem, täielisem ja valikurikkam Eestis.

TALLINNA EESTI KIRJASTUS-ÜHISUS ASUB TALINNAS PIKK TÄNAV NR. 2, OMAS MAJAS.

TELEFONID : „Päevalehe“ ja „Laste Rõõmu“ talitused 433-11 ja 43-54.
Graafikatööstuse kont. 11-08. Raamatukauplused 15-13 ja 434-94.

ELEKTRI

lae- ja laualampe,
triikraudu,
tolmuimejaid,
keeduaparaate

soodsatel maksutingim. saada.

Müük suurel ja väikesel arvul.

ELEKTRI SELTS

A. E. G.

TALLINN,

Raekojaplats 4, tel. 15-90, 27-51.

L
I
V
O
N
I
A

ÕLU
MÕDU
LIMONAD

TARTUS, KALDA 5/6 TEL. 2-38

Iga tudeng nõuab ainult
EESTI ÕLUT

Valmistatud

kodumaa odra linnastest.

Likööri ja napsivabrik

O.-ü., „EMLO“

ASUT. 1920. Tallinn, Pikk 17. ASUT. 1920.
Börsikelder. Tel. 431-08.

Tartu ladu: Riia t. 22 a, tel. 13-65; ainult engros müük.

KONJAK:

*Vieux / Très vieux / Extra très vieux /
Old Brandy.*

LIKÖÖRID:

*Curacao / Crème d'Orange / Cherry
Brandi jne.*

NAPSID:

Kümmel / Subrovka / Vodka jne.

Saadaval igas veinikaupl. ja restoraanis.

EESTI KOMMERTSPANK

Peapank: Tallinnas, S. Karja № 7.

OSAKONNAD:

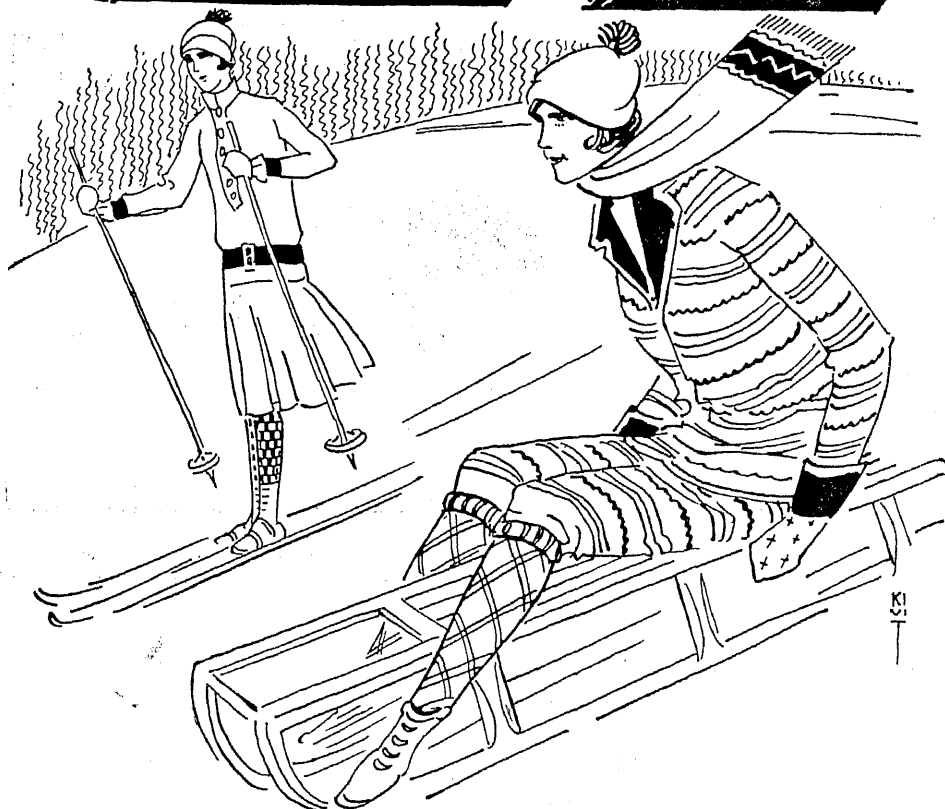
Haapsalus, Narvas, Pärnus, Petseris, Tartus,
Valgas, Viljandis.

Telegr. aadr.: „KOMPA“.

Sissemakstud põhikapital
Kr. 1.400.000.—

Toimetab kõiki pangaoperatsioone.

MOE, PUDU- JA PESUÄRI VENNAD JEPP

≡ TARTUS ≡

Kaubahoov 2

Telef. 4-81

Promenadi 2

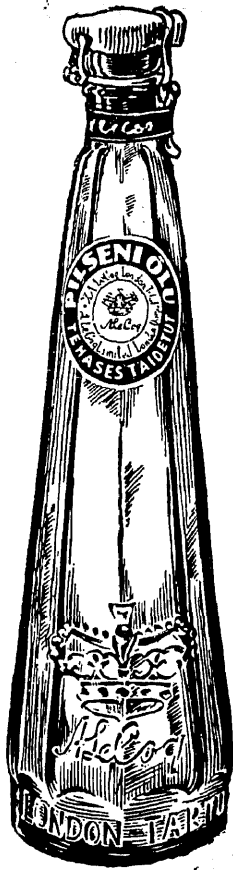
Telef. 13-54

Villaseid koetud jakke, veste, spordi- ja lastekostüüme, bulloverid, šalle, rätte, sukki, sokke, mütse, kindaid ja kõiksugu talvehooaja kaupu rikkalikus valikus.

Kalossid, botikud ja toakingad.

Kaabud.

Hinnad võistluseta. / Üliõpilastele hinnaalandus.

A.-s. A. LE COQ'i

London - Tartu

õllefabriku

õlu ja porter,

ning keedetud mõdu, limonad, sooda, selters —
tuntud headuses.

Akadeemiline pere,

kui arenenud rahvastundega ja teadlik
suitsetaja,

tarvitab ainult Eesti vabriku ja Eesti tööliste
valmistatud paberosse

„CONCORDIA“

20 tk. 35 senti

„OMAR“

25 tk. 25 senti

Tubakavabrik „SULTAN-FLOR“ Tartus.

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA H'ÄLEKANDJA

Eesti üliõpilaskond ja vabadussõda.

VII! V. N e g g o kõne vabadussõjas langenud üliõpilaste mälestusmärgi avamisel.

11. nov. 1918. a. võis seni põranda all tegutsenud Eesti Ajutine Valitsus jälle asuda tegelikule maa juhtimisele. Liitlaste võidud ida rindel ja sellele järgnev Saksa revolutsioon seadsid Baltimail tegutseva Arme-Oberkomando ja Tallinnas valitseva kindral Seckendorffi olukorda, et nad enam ei julgenud hoida Eesti seaduslikku peremeest hoopis eemal maa valitsemisest.

Nõnda siis võttis Eesti Ajut. Valitsus sel päeval jälle võimu oma kätte.

Algas kibe töö kõikjal. Eesti riiklik aparaat tuli, nii ütelda, — tampida maa seest välja. Kuid see hiigla ülesanne ei kohutanud eesti mehi asuda ta täitmisele. Nad olid endale seadnud põhimõtteks — i g a ü k s peab aitama kaasa, niipalju kui tal selleks jätkub jõudu.

Ning teha oli tõesti palju: Maa toidlustamisküsimus, majanduslik külg, sisemine kord ja piiride kaitse olid kõvad pähkliid, mis andsid tubliski nährida.

Eriti kaks viimast tegid juhtivatele tegelastele algusest peale suurt muret. Sisemise julgeoleku kindlustamiseks oli juba okupatsiooni ajal agarate meeste poolt „Omakaitse“ firma all loodud „Kaitseliit“, mis 11. nov. ka selle nime all kohe tegevusse astus.

Hoopis raskemaks lahendada aga osutus juba piiride kaitse küsimus.

Seni oli see lasunud Saksa okupatsiooniväe õlgadel. Kuid nüüd, kus Saksa vägi hakkas ilmutama lagunemise tundemärke, kus saksa sõdur kõigest väest ihkas „Heimati“ poole, muutus piiride lahtijäämise küsimus Eesti riiklise iseseisvuse olemasolu küsimuseks.

Ei sõjaväge, ei relvu, ei varustust, ei moona ega raha . . .

Ning sealjuures veel balti sakslaste intriigid, okupatsiooni ülemuse takistused iga sammu peal ning püüe veel kiiresti kõike, mis ei ole „niet und nagelfest“, panna veerema Saksamaa poole, Vene imperialistide sepitsused, nagu Pihkva sõjaväeline büroo Valgas, „Лига обновления России“ Tallinnas, milles tegutsesid energiliselt kaasa ka balti sakslased Mikwitz'id ja teised, kommunistide kihutus-töö-tööliskonna hulgas, milleks „Soldatenratide“ poolt ega ka „Ober-Osti“ poolt ei tehtud suuremaid takistusi, — see kõik lõi oma tegevust algavale Ajutisele Valitsusele ette pea ülesaamatuid raskusi.

Tõesti need raskused näisid vahel nii ülesaamatutena, et harilik kodanik kahtlevalt vangutas pead ja arvas — kõik see on ju püsti pöörasus, mida nad seal loodavad teostada, asi on hukas ja läheb hukka, teisiti pole see lihtsalt võimalik.

Ning sellele veendumusele jõudes, pisteti hädaldama, käsi lahutama, Valitsusele tegema etteheitteid, kritiseerima iga ta sammu, sõnaga, looma enda keskel mee-leolu, milles ei vilksatanud enam ühtki lootuse sädemekest. Ja see oli võib-olla suurim raskus, mis veeretati ette tolelaegsetele Eesti riigi juhtidele.

Peab siiski mainima, et mitte korraga ei vullanud see lootusetuse tunne inimeste südameid, vaid alguses, kui Eesti Valitsus tahtis jälle astuda riigi juhtimise tüürile, valitses pea kõikjal rõõmuhõise ja juubeldamine, igast maa nurgast lendasid tervitused kokku Tallinna ja soovisid Ajut. Valitsusele jõudu ja edu ta tegevuseks. Kuid mitte ainult harilik kodanik ei vaadnud algul roosilise pilguga tulevikku, vaid ka Valitsuse liikmed ise ei aitanud, mis neil mõne päeva pärast juba ees seisab.

Nimelt oldi algul kindlas veendumuses, et Saksa okupatsioonivägi ühel või teisel viisil jääb püsima kohale, kuni luuakse uus piiride kaitsmise võimalus. Nõnda väljendab sõjaminister kindr. Larka 12. nov. Maapäeva vanematekogu koosolekul, et „vaherahu tingimiste põhjal ei lahku Saksa väed mitte kohe meie maalt, kuna liitlased on selleks pikema tähtaja määranud.“ Neil päevil ei tehta

veel üldse mitte tegemist mõttega, et võib tekkida olukord, mis sunnib Eesti hoopis üksinda end kaitsma välise vaenlase vastu. Tehakse tegemist küll mõttega, et Saksa vägi kord lahkub maalt, kuid, nagu öeldud, oldi arvamisel, et see ei sünni niipea, mis pärast jätkub aega vahepeal soetada endale mõnd teist võõrast abi. Eriti loodeti siin Rootsi ja Inglismaa peale. Ning seda seepärast, et oldi ka juhtivates ringkondades arvamisel, et Eesti üksinda, vähemalt esialgul, ei suuda kaitsta oma piire. Nõnda ütleb samal 12. nov. koosolekul sõjaminister Larka ise lausa välja et „esialgul peab meil siiski võõras vägi abiks tulema, kuid see ei tohi mitte Saksa vägi olla, keda meie ei taha.“

Agaga see roosiline meeoleolu kaob mõne päevaga, kui selgub, et mingi jõud, ei moraalne kohustus, ega raha ei suuda enam saksa sõdureid avatleda jääma Eesti piiridele kaitseks, et nad lihtsalt — lähevad minema.

Päev-päevalt muutub seisukord ses mõttes halvemaks. 12. nov. oli valitsus küll juba otsustanud asuda Eesti sõjaväe loomisele, kuid loodeti, et seda suudetakse teostada vabatahtlikkude komplekteerimisega, eriti kui arvestada seda, et esialgul kavatseti mobiliseerida mehi vaid ca. 2000. Kuid juba 16. nov. otsustab Valitsus kutsuda püssi alla kuni 25.000 meest, kusjuures ka seda arvu loodeti komplekteerida peamiselt vabatahtlikul teel, milleks kavatseti anda aega üks nädal 21.—28. novembrini. Kui seks ajaks ei peaks suudetama saada kokku vajalist arvu, siis kavatseti panna käima juba sunduslik mobilisatsioon. Põhjus mobiliseerida esialgul vaid vabatahtlikke seisis selles, et sel teel loodeti saada väeüksuste ridadesse rohkem kindlamat elementi, kuna sundusliku mobilisatsiooniga tuleks vastu võtta juba kõiki väekõlblikke ilmavaatele vaatamata, mis kardeti muutuvat hädaohtlikuks.

Ent vabatahtlikkude mobilisatsioon ei annud tagajärgi, 21. novembril alustavad Vene punaväelased juba kallale tungi Narva all, mis küll veel lüüakse tagasi

järelejäänud saksa väeosade ja kaitseliidu osade ühisel jõul, kuid ühtlasi selgub ka lõpulikult, et lahkuvad juba mõne päeva pärast ning välist abi sõjajõudude näol nii kiiresti pole loota.

Nüüd tekib küsimus — kas olla või mitte olla?! —

Tehakse tõsine oma jõudude arvestus, — ning selle tulemused on lihtsalt kohutavad:

23. nov., Maapäeva kinnisel koosolekul, kannab sõjaminister kindr. Larka ette, et varustust on olemas äärmiselt vähe, püsse üldse üle riigi on 6000, nendest 3700 Tallinnas, 2000 Rakveres ja 1000 Tartus, kuulipildujaid on 3, üks Tallinnas, kaks Haapsalus, suurtükke on 4 — laevadel. Mehi on Kaitseliidus nimestikkude järele ca 3500—4000, kuid kui palju neist piirile kaitseks kasu, on kahtlane, esimest kaks vabatahtlikkude mobilisatsiooni päeva ei ole annud tagajärgi, on ilmunud vaid mõned üksikud.

Kindral Tõnissonile olevat antud käsk astuda läbirääkimistesse sakslastega, et nad jääksid kaitsma piire kas või palgasõduritena, kas ja kuidas ta suudab oma ülesandega hakkama saada, seda sõjaminister ei tea ütelda ette. Koosolekule aga saabub teade, et sakslased lahkuvad kahe päeva jooksul.

Silmapiilk on kriitiline. Vist üks kriitilisemast Eesti riigi loomise ajaloos. Eriti aga on kohutav vabatahtlikkude vähenemine. Maal, seltskonnas nähtavasti ühelt poolt ei tunta hädaohu suurust, teiselt poolt on vist võtnud maad lootusetus ja see võib Eesti noorele riigile muutuda saatuslikuks. Tuleks minna laiali maale valgustama poliitilist momenti. Kiskuda arusaajam element kaasa, õhutada, vaimustada, üles kutsuda riigi kaitseks. —

Pole ime, et tollest koosolekust osavõtjail hakkasid meeles mõlkuma mõtted, kuidas ka oma poolt aidata kaasa ohverdada hetke päästmiseks. Pole ka ime, et nii mõnegi mõte sattus üliõpilaskonnale ja pidas erilisel tähtsaks, kui saaks liikuma panna Eesti üliõpilasperet, kes hädaohu silmapilgul vabatahtlikult sammudes esirinnas oma eeskujuga õhutaks ka

teisi tulema kaasa, looma oma rinnaga ühist müüri pealetungiva vaenlase vastu.

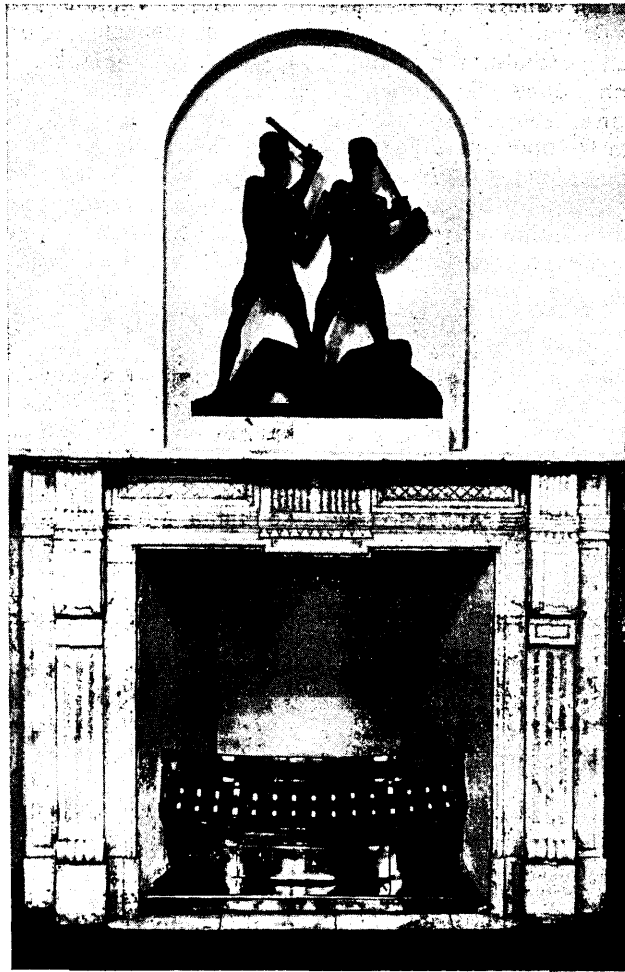
Ja ajalugu näitas, et selliselt mõtlejad ei olnud mitte eksinud oma kaalutlustes, üliõpilaskond, teada saades maa ohtlikust seisukorrast, heitis kui üks mees nurka oma stuudiumi, sulges oma organisatsioonide ukseid teadmata aja peale ning rühkis piiridele kaitsma oma maad.

Üliõpilaskonna vabatahtlikult kaitsevärke astumise liikumine algas 25. nov. korp. Frat. Esticas, kes nende ridade kirjutajalt olukorra tõsidusest teada saades, oma erakorralisel kutsutud koosolekul 25. XI 1918. võttis vastu järgmise resolutsiooni:

„Frat. Estica konvent leiab, et praegune poliitiline seisukord ja Eestimaa kaitsemise võimalus seda tungivalt nõuab, et võimalikult igaüks vaba Eesti rahva poeg ohverdaks end isamaa kaitseks, ja sellepärast pöörab Fraternitas Estica Konvent tungiva palvega oma tegev- ja lihtliikmete poole võimalikult homme juba rahvavärke vabatahtlikult astuda.“

Selle resolutsiooni kohaselt astusid 26. XI 18 kõik Tartus viibivad Frat. Estica tegev- ja lihtliikmed viimase meheni vabatahtlikult rahvavärke, neile järgnesid kaasvõitlejad väljaspool Tartut niipea kui nad said teada otsusest, ning ka suur osa vilistlasi.

Järgmisel päeval, 26. novembril astus juba kokku kõigi Tartu Eesti üliõpilasorganisatsioonide (välja arvatud Frat. Estica, kes sel ajal asus teiste organisats. boikoti all) Asemikkude Koggu, kus selgitavate kõnedega esinevad EÜS-i vil! A. Bachmann ja Sõjaministeriumi sekretär Schipai, mille järele võetakse vastu järgmine resolutsioon: „Asem. Koggu ära tundes silmapilgu tõsidust ja hädaohtu, mis ähvardamas meie noort vabadust, otsustas omal istumisel 26. nov. 1918. kõiki üliõpilasi üles kutsuda vabatahtlikult astuma rahvavärke, üksikuile organisatsioonidele vabaks jättes ko-

1. detsembril s. a. avatud mälestusmärk vabadussõjas langenud üliõpilastele. Mälestusmärk on paigutatud Edustuse saali kamina peale.

hustada oma liikmeid sisse astuma. Asem. Kogu loodab, et ükski vaba üliõpilane, kellele meie Vabariigi saatus kallis, ei unusta oma püha kohustust kodumaa ja enese vastu.“ Ühtlasi otsustati järgmiseks päevaks, 27. nov., kokku kutsuda üldine eesti üliõpilaste nõupidamine.

Sel nõupidamisel, millele oli ilmunud 92 üliõpilast, peamiselt organisatsioonidest, kaaluti küsimust, mis on tähtsam, kas astuda kohe isiklikult in corpore rahvaväkke või minna esiteks maale agiteerima rahvaväkke astumise kasuks.

Ühinedes eelmisel päeval Asem.

Kogu poolt vastu võetud resolutsiooniga, millele lisatakse juurde lause „enne sunduslikku mobilisatsiooni.“ Otsustatakse ühtlasi minna oma kodupaika agiteerima. Ühtlasi otsustatakse ka delegerida üht kaasvõitlejat Riiga sealsele eesti üliõpilastele Tartu üliõpilaskonna otsuste teatavaks tegemiseks ning valitsevast olukorrast informatsiooni jagamiseks. Delegaadiks valitakse EÜS-i ksv! Joh. Kaiv.

Tartu üliõpilaskond asub viibimata tehtud otsuste täitmisele. Juba järgmisel päeval registreerivad end kaitseväes kolm meest: A. Arrak, H. Sossi ja Neubaum, neile järgnevad järgmistel päevadel teised, orga-

niseeritud ja organiseerumatud. Mõni organisatsioonest, nagu korp! „Ugala,“ teeb oma liikmetele rahvaväkke astumise kohustavaks, teised jätavad selle vabaks, kuid nii ehk teisiti maha jäävad vaid mõned üksikud.

30. veebruaril on Riia Eesti üliõpilased koos ja peavad Tartust sõitnud Kaivu juhatusel nõu. Koosolekul viibib ka ohvitser Rotschild, kes ühes Kaivuga tutvustab Riia üliõpilasi kodumaa ähvardava olukorraga. Pikema vaidluseta on valmis otsus — meie lähemel Ühtlasi aga otsustatakse mitte ühineda Tartu üliõpilaskonna resolutsiooniga selles osas, mis kõneleb agiteerima mine misest, vaid minna otse rindele. Kogumispunktiks määratakse spordiselts „Kalevi“ ruumid Tallinnas, „Estonia“ teatrimajas ja tähtpäevaks 5. detsember kell 8 õhtul. Samuti otsustatakse ka politehnikumi mustale tahvile panna välja järgmine teadaanne:

„Riia Eesti Üliõpilaste üldine koosolek

30. XI 1918 võttis järgmise resolutsiooni vastu:

1) Viibimata astuda Eesti rahvaväkke ja anda end otsekohe härra sõjaministri käsutada.

2) Kokkutuleku kohaks ja ajaks määratakse spordiselts „Kalevi“ ruumid Tallinnas Estonia teatrimajas neljapäeval 5. detsembril kell 8 õhtul.

Kutsutakse kõiki Eesti üliõpilasi selle resolutsiooniga ühinema. Lähemaid teateid saab korp! Vironiast (Dorpaterstr. 55-a krt. 12) ja Riia Eesti Üliõpilaste Seltsist (Dorp. 32/35 krt. 38) — teispäevani.

Koosoleku juhataja

Joh. Kaiv.

Tartu üliõp. org. Asem.
Kogu esitaja

Protokoll kirjutanud

W. Grünfeldt

Vironus.

Ning tõepoolest, 5. dets. 1918. aastal on spordiselts „Kalevi“ ruumes hulk Riia üliõpilasi, kes seal-

samas jaotavad end mitmesse gruppi, kelledest igaüks läheb eri väeossa.

Üldse jaotati üliõpilased väeosadesse laiali, üks siia, teine sinna, et nad muutuksid pärmiks tihti mitte just väga riigiustavate sõdurite hulgas, pärmiks, mis pidi neis paisutama isamaa-armastuse tuld, julget meelt ja lootust tulevikku.

Ja nad täitsid oma ülesande hiilgavalt.

Praegusel ajal on raske endale kujutelda seda tähtsust, mis omas üliõpilaste vabatahtlik sõttaminek. Aga võib kindlasti öelda, et Eesti õppiva noorsoo, üliõpilaste ja kooliõpilaste valmisolek, end tuua ohvriks isamaa altarile, päästis riigi olemasolu. Nende

vapper samm andis ka teistele kodanikkudele uut hoogu ja värskest, julgust ja jõudu, ning sundis neid järgima nende eeskujule. Ei ükski aateline noormees ei sõandanud enam istuda kodu ahju taga, kui ta kuulis õppiva noorsoo otustavast väljaastumisest kodumaa kaitseks, vaid haaras samuti püssi pihku ja seadis end nende kõrvale, võitlema õlg õla vastu kodumaa eest.

Ning see vaimustus, millele vabadussõja algpäevil panid aluse eesti üliõpilased ja kooliõpilased, on kannud kogu vabadussõda ka kõige raskematel hetketel kuni ta võidurikka lõpuni ning särab veel tänapäev meie nüüdse noorsoo läikivais silmis, kui nad kuulevad lugusid ja loe-

vad neist vaprast vägitegudest, mis toleaegele noorsoole olid igapäevaseks leivaks.

Jah, nad läksid... Ent paljud neist ei tulnud enam tagasi. Nad puhkavad jahedas nende poolt lunastatud kodumaa mulla põues neist veriseist heitlusist ja taplusist. Sealt aga tõstavad nad palvetades käed meie pole — hoidke seda kallist vara, mille lunastasime Teile ja Teile järeltulevatele põlvkondadele oma eluga, hoidke seda kaunist vara, kodumaa püha vabadust kui kallimat aaret, tehke tööd ja rühkige väsimatult vaba kodumaa ülesehitamisel, et sellest saaks tugev ja avar, kaunis ja päikesepaiste-

Üliõpilane ja teaduslik töö.

Mõtteid EÜS-is 23. 10. 30. peetud ettekandest

Teema arendamine võib paista üleliigne: immatrikuleerimisega „määrab ennast“ noor üliõpilane teadusliku töö tähe alla ja kõik, mis ülikool edaspidi temalt nõuab, on ühel ehk teisel kujul teaduslik töö.

Seda teemat võiks siis käsitleda eeskätt kui üliõpilase suhtumist ülikooli nõudmistesse. Sel alal tuleks kaunis rohkesti moraali lugema hakata, see aga ei veetle autorit. Ta eeldab, et selle kirjutise lugejaist keegi diplomistuidiumi esindaja puhtal kujul ei ole, ja tahaks ühes lugejatega leida mõne juhtiva idee, kuidas kõige otstarbekohasem oleks teaduslikku töösse süveneda ja missugused ülesanded sel alal üldse teadliku üliõpilase ette kerkivad.

Ülikooli reformi püüded Lääne-Euroopas juba ammu ei rahuldu õpperaamatu, loengu ja eksami kolmikuga, mille raamidest meil esialgul liigub üliõpilase töö. Loengusüsteemi puudustest on meil ajakirjanduses ja ka „Üliõpilaslehe“ veergel varem kirjutatud. Sellele lisaks tahaksin vaid viidata õpperaamatu ühekülgsusele, paratamatule mahajäämisele elavast uurimistööst

ja „eksamitehnikale“, mis eksamisüsteemi kuigi otstarbekohase siseseadena ei lase paista.

Ühine pahe kõigil on sellele töö retseptiivne-reproduktiivne iseloom, mis nõuab nimetatud kolmik.

Kui mõtleme sellele, et teadus on õieti võrreldav ehitisega, kus vahetpidamata käimas remont, juurde-, üle-, ja allaehitus, mis nõuab kriitiliste, intuiitvsete ja tehniliste võimete rakendamist, üldse vaimlist aktiviteeti, loomingu — siis on selge, et retseptiivne-reproduktiivne töö ei jätku juhtimiseks teaduse elavale allikale. Elav, spontaanne teaduslik töö avaldub probleemide leidmises ja nende kriitilises jälgimises läbi objektide ja kirjanduse, olgu need kitsad detailprobleemid või suured üldistused.

Lääne-Euroopa ülikoolid üldse ja ka meie Eesti ülikool on vastu tulnud nendele reforminõuetele praktikumide ja seminarharjutuste korraldamisega. Praktikumidel on suur tähtsus eeskätt reaalteaduste alal, kus nad retseptiivset raamatu- ja loengutööd täiendavad näitlikkuse ja katsetega.

Seminarid levivad igas teadus-

konnas, omades suurema tähtsuse eeskätt humanitaarteaduste alal. Nemad viivad üliõpilast kõige lähemale elavale, pulseerivale teaduslikule tööle. Vähemasti peaksid nad seda tegema. Tegelikult pakuvad aga seminarharjutused nii meil kui ka mujal vist väga kirjut pilti ja nende väärtust on raske ühise nimetaja alla viia.

Et seisukohta võtta, missugune osa tuleb anda retseptiivse-reproduktiivsele ja missugune aktiivsele osale üliõpilase teaduslikus töös, heidame pilgu ülikooli probleemi peamistele lahendusviisele, et läheneda tema olulisele sisule.

Iga kultuurrahva juures on akadeemilisel organisatsioonil oman varjundid. Peamiste poolustena tuleks aga vist vaadelda P.-Am. Ühendriike ja Saksamaa ülikooli tüüpe.

Kui viimast iseloomustab lühidalt õpetamise ja õppimise vabadus, siis eelmisel on mõlemad suurel määral piiratud: seal valitseb eeskätt klassi süsteem ja enam ühtlustatud õppekava kõigile. Lühidalt: P.-Ameerikas domineerib (ei mitte ainuvalitse) retseptiivne süsteem, Eu-

EESTI ENTSÜKLOPEEDIA

ILMUB KAHEKSAS KÖITES 5 AASTA JOOKSUL.

HIND 200 KROONI.

«EESTI ENTSÜKLOPEEDIA» 8 rikkalikult illustreeritud köidet (tä 1400 veergu tihedat teksti) sisaldavad artikleid kogu inimkonna teaduse, kirjanduse, kunsti, tehnikka ja muult väimse ja ainelise kultuuri aladelt.

EESTI ENTSÜKLOPEEDIA "kaas- prof. P. Kogerman (keemia osak.), töistteks on koondunud üle 1400 täht- näitejuht H. Kompuus (tähtekunsti ja sama eesti leadlase ja tegelase. mag. H. Krnuus (Eesti ja EESTI ENTSÜKLOPEEDIA" teat- Põhiamade ajaloo osak.), malandus- .EESTI ENTSÜKLOPEEDIA" teat- teadl. N. Köstner (majandus- konda, mille toimetajaks on kutsuud osak.), prof. J. Köpp (usuleaduse järgmised isikud: prof. juht. Aavik tuse osak.), dots. F. Laja (loomaa- (muusika osak.), prof. O. Daniel arstitead. osak.), dir. F. Leinbock (meisanduse osak.), mag. A. Elango (ehnograafia osak.), mag. R. Liiv- (pedagoogika osak.), kapten A. Gus- länder (fäinetorni osak.), prof. T. lavson (merenduse osak.), prof. P. Haliste (antika osak.), dr. loo osak.), kirjaniik Fr. Tuulas P. Haliste (antika osak.), dr. Al. O. Loorits (folkloori osak.), dr. (kirjanduse osak.), kindral J. Tor- Kalamees (spordi osak.), assist. A. Luha (geoloogia osak.), prof. vana d (sõjanduse osak.), kunst- E. Kilksõn (füüsika osak.), mag. O. Madisson (tehnikka osak.), prof. teadl. A. Vagga (kunsti osak.), prof. A. T. Klitman (sotsiaalpolit. osak.), H. Moora (arheoloogia osak.), A. V aldes (arstiteaduse osakond).

«EESTI ENTSÜKLOPEEDIA» koostamist ja väljaandmist juhib redaktisiooni-toimkond järgmises koosseisus: ajalooeadl. R. Kleis, «E. Entsüklopeedia» tegev toimetaja, prof. P. TREIB- BERG ja lektor J. V. VESKI.

ETTETELLIJALE SOODUSTATUD HINNAD. — MAKSIMINE OSAKAUPA.

125 KROONI (2 kr. 50 s. kuus, 1. augustist 1951. a. 1. oktoobrini 1955. a.).

105 KROONI (1 kr. 50 senti kuus, 1. novembrist 1950. a. 31. märtsini 1955. a., ja 2 kr. kuus, 1. aprillist 1955. a. 1. oktoobrini 1955. a.

75 KROONI (erakordne sooduslus neile, kes tellivad «Eesti Entsüklopeedia» hiljemalt 1. ja a- nuariks 1951. a. ja tasuvad selle summa kolme tellimisel sularahas.

MINGISUGUSEID TEISI LISAKOHUSTUSI TELLIJAL KANDA EI TULE.

MÄRKUS 1. Tellimisi võtavad vastu K./Ü. „Loodus“ Tartus, kõik E. V. postiasutised, raamatukauplused ja K./Ü. „Loodus“ kohapealised esindajad. Kolme nädala jooksul, arvates tellimise vastuvõtmise päevast, saadab K./Ü. „Loodus“ tellijale kirjaliku teaduse tellimise vastuvõtmise üle. Kui sõltvasti teadust pole ä nädala keskel järgnenud, palutakse tellijat sellest teatada aadressil: K./Ü. „LOODUS“, TARTUS, VANA TÄN. 1.

MÄRKUS 2. „Eesti Entsüklopeedia“ kätetoimetamine tellijate kas üksikute vihkudena või jerevete annelena toimub K./Ü. „Loodus“ kohapealsete esindajate kaudu, samuti ka igakaudsed raha sissekaaserimised tellijalt. Soovi korral võib aga tellija tasuda oma kuumaksud K./Ü. „Loodus“le otsest — posti jooksev arve nr. 2055.

TEIE HOIATE KOKKU KR. 75 VÕI 125, KUI TELLITE OTSEKOHE.

EESTI ENTSÜKLOPEEDIAT TOIMETAVALD EESTI TEADLASED, TRÜKITAKSE EESTI TRÜKIKOJAS, KIRJASTAB EESTI ETTEVÕTE EESTI KAPITALIGA.

K.-o/Ü.

„LOODUS“

TARTUS

NÕUDKE EESTI ENTSÜKLOPEEDIA HINNATA PROSPEKTI

PARLOPHON (BEKA)

Lisaks valige endale meie rikkalikust plaatide laost

jõuluplaate

Näiteks :

Ma tulen taevast ülevalt
Oh kuusepuu

Püha õõ
Kui armsalt jõulupuu meil hülgab

Püha õõ
Oh sa õnnistud

Süsser die Glocken nie klingen
Es ist ein Ros' entsprungen

Sekstett: J. Loo-Hav,
O. Vääter,
K. Ots,
K. Raag,
H. Tamm,
H. Rinne.

Sieberi meeskvartett.

Grammofoni-, raadio-, jalgratta ja foto eriäri
Tallinn, Harju 37, tel. (2)15-01, (2)15-02.
Osakond: Narvas, Joala 18.

Le Locle Schweiz

Asutatud 1826. a.

A./S.

H-y Moser & Co

Tallinn, Pikk 19. Telef. 22-67.

Soovitab rikkalikumas valikus
tasku- ja käeuurisid
maailmakuulsast H-y Moser & Co
vabrikust Le Locle Schweiz.

Seina-, laua- ja äratuskel-
lasid, kette ja käevõrusid,
kuld- ja plaqué.

Parimat Rootsi kristalli.

SOOVITAME

meie tänavusügiseid ja jõuludeks ilmuvaid
teoseid:

E. Enäjärvi: Vana rõõmus Inglismaa.	Hind Kr. 4.50
A. Jakobson: Joonatan Hingemaa eksi- rännakud	" " 4.—
O. Luts: Vanad teerajad.	" " 2.25
O. Luts: Kuidas elate?	" " 2.75
A. Maurois: Armastuse heitlikkus	" " 3.75
R. Silvanto: Soome maa, rahvas ja kul- tuur	" " 3.—
J. Pahlbärg: Ringhäälik	" " 2.—
M. Metsanurk: Fr. Arraste ja Pojad	" " 5.75
A. Jakobson: Kolme vaeva tee	" " 6.75
M. Mõtslane: Mäng	" " 4.75
J. Käerner: Unustatud Emajõgi	" " 3.75
A. Antson ja R. Sirge: Tänapäeva Vene- maa	" " 4.25
J. Lintrop: Türgi enne ja nüüd	" " 2.25
Fr. Tuglas: Karl Ast-Rumor	" " 2.—
Fr. Tuglas: Toompea vanglas. Memuaare G. Suits: Noor-Eesti nõlvakult. Kahe revolutsiooni vahel. Esseed.	" " 1.40

NOOR-EESTI KIRJASTUS — TARTUS.

line hooned, ning kui peaks jälle kord jõudma kätte katsumiste aeg, ärge viivitage hetketki tooma ohvriks ka oma elu armastatud isamaa altarile, nagu tegime seda meie. —

Olgu lõpuks siinkohal toodud veel mõned andmed üliõpilasorganisatsioonide vabadussõjast osavõtu kohta, mis hangiti Üliõpilaskonna Edustuse poolt üksikuist organisatsioonest ning mulle lahkesti anti kasutada, mis aga kahjuks on õige puudulikud ja vajavad vastavat täiendamist:

Vabadussõjast võtsid osa:

E Ü S-ist suur enamus, sõjas said surma 13.

Korp! Vironiast — 80, kel-

lest langesid 6 ning said vabadusriiste vahvuse eest 13 ja teenete eest 10.

EÜS. Ühendusest — õige mitmed.

Korp! Frat. Esticast — 77, kellest langesid 3 ning said vabadusriiste vahvuse eest 10 ja teenete eest 4.

Korp! Sakalast — 59, kellest langesid 2.

Korp! Ugalast — 16 tgl., 2 b! vil!, 4 vil! ja suurem osa lihtliikmeid, kellest langesid 2 ning said vabadusriiste 4.

Korp! Fr. Liviensisest — 20.

Olgu lubatud siinkohal veel sooviva valdus, et tuleks leida isik, kes teeks endale ülesandeks eesti üliõpilaskonna vabadussõjast osavõtu küsimuse üksikasjalise valgustamise ja korjaks kokku kõik selle

kohta käivad andmed. See oleks tähtis ja tänuväärne töö ning ühtlasi suurimaks austuse avalduseks neile, kes aitasid luua meie riiki.

Et praegune eesti üliõpilaskond pole unustanud neid, kes löid neile võimalusi töötada vaba rahva vabade poegade ja tüdardena Eesti Alma Mater Tartuensis'es, seda avaldab ilmselt 1. dets. s. a. Üliõpilaskonna majas avatud kaunis mälestusmärk Vabadussõjas langenud üliõpilastele. —

Hardumusega seisatagem hetkeks selle ees ja töötagem ikka jälle uuesti vaikselt oma südames töötada ja tegutseda ning seista eluvõitluses nende väärilistena ja nende päranduse ustavate hoidjatena.

roopas (Saksas) taotletakse eeskätt produktiivsust teaduse alal.

On sümptomaatiline, et käesoleva aasta Ameerika Filosoofilise Seltsi (Am. Philosophical Society) peakoosolekul Philadelphias kolm P.-Ameerika veteraani kõrgema hariduse alal (Abraham Flexner, Frank Aydelotte ja F. J. E. Woodbridge) esinesid ettekannetega kõrgema hariduse korralduse üle P.-Ameerikas, milles võtsid kursi selgelt Lääne-Euroopa ülikoolitüübi poole.

Refereerime lühidalt: kategooriliselt eitatakse massitööstust ja ja standardiseerimist kõrgema hariduse alal.

Nõutakse individualiseerivaid, väikseid, homogeenseid, kuid paenduvaid ülikoole, kus mitte kõik ei ole kohandatud keskmisele õpilaste tasapinnale, vaid kus igaüks saaks end arendada oma isikliku maksimumini, eriti just ka kõige andekamad. Nõutakse vähem klassi ja kasvatust, rohkem intellektuaalset tööd ja otsest osavõttu reaalsete teaduslike probleemide arendamisest.

Kõik need nõuded on ju õieti täidetud seal, kus on tõelikult läbi viidud õpetamise ja õppimise vabaduse põhinõue. Ei tarvitse pikalt põhjendada, et vaba töö on peamine produktiivse töö vorm ja nii eetilisel kui ka pedagoogiliselt ja sotsiaalselt õigustatud.

„Orjatöö, sunnitöö“ — ei ole halvema kõlaga sõnu.

Neist põhivabadustest on ju üldse akadeemilise vabaduse nähtus välja kasvanud, millesse suubumise võimaldab küpsusetunnistus ja millesse upub nii mõnigi, kes ei käsita seda vabadust õieti¹.

Kuid ainult nende põhivabaduste kaudu on õitsele lõõnud nüüdisaja teadus ja kujunevad siin-seal välja keskused, millest välja kiirgab teadusliku töö vaim.

Tuletame vaid meelde, missuguse tähtsusega keemilise teaduse arenemises Saksamaal ja ka üldse oli J. Liebig'i kool, geoloogia alal Joh. Walther'i kool; neile näidetele võib lisa tuua iga eriala esindaja, kes oma teaduse arengut tunneb.

Need näited kõnelevad üksikute isikute ja keskuste mõjust teaduslikule tööle. Ei saa nõuda iga alt akadeemiliselt õpetajalt, et ta omandaks seesuguse sügava mõju õpetajana. Kuid põhinõue isikulise vahekorra järele nii õpilastega kui ka viljel-dava teadusega tuleb kategooriliselt üles seada iga õppejõu kohta.

1 Ei saa siinkohal minna lähemalt analüüsima akadeemiliste vabaduste mõistet. Peamised jooned oleksid nende viibetega märgitud ja selguvad ka alamalt teatavate järelduste kaudu.

Prof. Petražicki võrdleb ülikooli teaduslike ideede vabrikuga: professor on meister, kes töö ees teeb, üliõpilased on tööõppijad, kes meistrile järeltegemise kaudu võivad saada õppinud töölisiks ja viimaks ka meistriks.

Kõigist sellest järgneb esijoones tihe isikliku läbikäimise nõue akadeemilise õpetaja ja õpilase vahel otse akadeemilise õppetöö sisulise külje seisukohalt.

See läbikäimine ja kontakt võib omada mitmesuguse eri iseloomu — teadusalaga arvestades: on selge, et reaalteaduslikus laboratooriumis töötades on see läbikäimine asja endast rohkem tingitud kui humanitaarteaduste alal, nii et kummalgi alal on tegemist ka eri probleemidega.

Nende ridade autor arvab, et selle isikliku kontakti peamine väärtus üliõpilase jaoks seisab isikliku töökava koostamises juba algusest peale. Oleneb täiesti isikupärastest joontest, kui kaua peab õppija viibima sissejuhatavas staadiumis, töötades retseptiivselt-reproduktiivselt enne iseiseseisvate probleemide jälgimisele asumist. Ainult vähesed võivad ise ära määrata enda jaoks selle staadiumi pikkuse, siin on arusaajat ja asjatundlikku abi õppejõu poolt tarvis.

Põhimõtteliselt tuleb aga nõuda,

et ükski akadeemiline kodanik sellele retseptiivsele-reproduktiivsele staadiumile peatuma ei jääks, vaid ka sunnitud oleks näitama oma võimeid teaduslikkude probleemide lahendamise alal, olgu need probleemid nii kitsad või laiad kui tahes.

See nõue ühes temaga seotud tiheda kontakti nõudega õppejõu ja õppija vahel lahendab ühtlasi aga ka rea teisi akadeemilise elu keerdküsimusi.

Kõige pealt saab selgust õppija isiku ja töövõime kohta. Eeldades, et õpetajaskond seisab täiesti ülesande kõrgusel, saab sel teel aegsasti akadeemilisele tööle ebakohastele isikutele selgeks teha, et nad sel alal oma aega ja jõudu ning rahvuslikku kapitali ei raiskaks. Teisest küljest juhitakse iga akadeemilist mõõtu väljaandev üliõpilane sel kombel kõige väiksema aja ja jõu kuluga oma õigele rajale, kus ei ole tarvis enam üldse „nõudmiste“ vitsa.

Samal eeldusel, et õpetajaskond oma ülesande kõrgusel seisab, saab iga üksik õppejõud rea abilisi oma uurimistöö ja võib asuda probleemide juurde, mis nõuavad kollektiivset tööd.

Sellel oleks aga ka mitte väike tähtsus just õppejõudude küsimuse seisukohalt: on selge, kes ise teaduse alal produktiivselt ei tööta ehk kes on varustatud täiesti apedagoogilise hingelaadiga — need ei saa seesuguse õppetöö organisatsiooniga mitte toime, need markeerivad ise endid õpilaskonna ja avalikkuse ees ning teevad administratsioonile koondamise küsimuse kergeks. Peamised loogilised järeldused sellest süsteemist tegeliku elu jaoks oleksid järgnevad.

Ametlik õppekava peaks olema paenduv ja mitte kohandatud ainult keskmisele üliõpilastüübile. Autori arvamise järele läheneb sellele seisukohale Tartu ülikoolis kõige rohkem filosoofia-teaduskonna õppekava.

Isiklik kontakt ei saa loomulikult mitte ühtlaselt areneda õppija ja kõigi akadeemiliste õppejõudude vahel, kellega tal stuudiumi kestes tegemist: on iseene-

Ksv! Peeter Kind (korp! Rotalia)

Ksv! Artur Paumees (E. Ü. S.)

stest mõistetav selle süsteemi juures spetsialiseerumise tarve ühele peaharule. Sel kombel toimub ka suure arvu õpilaste loomulik dispersioon üksikute õppejõudude vahel.

Kuna see dispersioon ei saa olla, arvestades üliõpilaste arvuga üksikutes teaduskondades, kuigi ühtlane, siis on ette näha, et praeguste arvuliste vahekorjade juures näiteks juristil, kaubandusteadlasele, võib-olla ka arstil ja filoloogil ning mõnel alal ka teistes teaduskondades üliõpilasil õppejõudude vahesuse tõttu füüsiliselt võimata on astuda tihedasse isiklikku kontakti ühegi õppejõuga. On selge, et siin tekib õppejõudude rohkendamise, mitte koondamise küsimus! Mis puutub üliõpilaste üleproduktiooni, siis peaks see lahenduma selle süsteemi alusel iseenesest. Kes ei ole kohane tõsisele akadeemilisele tööle, jääb ise ehk sunnitakse jääma eemale. Siis alles selgub, kuivõrd on meil õigustatud kaebed nõrga ettevalmistuse üle keskkoolis, mille üle meil seni ikka on kõnelnud piiratud vaatlusmaterjali põhjal. Või on ehk tegemist üldise „inflatsiooniga“

TÄNAVUSED

kes ka varemmail aastail Ülikooli auhinnaatee-

hariduse alal, mille sümptoomid näivad olevat universaalsed.

Nende ridade autor väljendab siin ainult oma isiklikku arvamist. Ta ei või muidugi teada, kuivõrd praegustele õppejõududele need põhimõtted ja nende tegelik teostamine on vastuvõetavad. Arvan, et samuti kui „diplomiüliõpilasi“ ei ole nende ridade lugejate hulgas, ei ole nende hulgas ka õppejõude ametnikke, kes puht kroonulikult võtaksid omi ülesandeid. Muile aga on põhimõttelisest küljest esitatud seisukohad vist vastuvõetavad, vaielda võib muidugi nende teostamise tehnilise külje ja ulatuse üle.

Õppejõududest aga ja nende haridus- ning kultuurpoliitilisest suunast ning aktiivsusest on leib eeskätt, missuguse kuju omandab tegelik õppetöö iseloom ülikoolis. Peamiselt on aga tarvilik nende ühtlane koosseis ja hingestatud koostöö. Kuna need read on määratud üliõpilasist koosnevale lugejaskonnale, siis kerkib küsimus, kuidas saab aktiivselt avaldada üliõpilase loomupärane huvi siin puudutatud küsimuskompleksi vastu ja missugune väärtus oleks selle aktiivse huvi avaldustel.

LAUREAADID,

madele tähelepanuväärseid löid kirjutanud.

Ksv! Ilo Sibul (ÜS. Raimla)

Ksv! Voldemar Üprus (ÜS. Raimla)

Eesti üliõpilase auks peab ütleva, et ta ei ole mitte hakanud „koonduma viletsate küünlaotsakeste ümber, kui kiirgavad tõrvikud on käepärast olnud“ (nagu ütleb kusagil Schopenhauer). Kui Eesti ülikooli algusaastail töötas Tartus Soome aatelisi, Eesti ülikooli ideele soojalt kaasatundvaid kaalukaid õppejõude — L. Kettunen, J. Granö, A. Tallgren — siis koondus nende ümber spontaanselt innukas kogu õpilasi. Eesti keele, geograafia ja arkeoloogia alal tõusis neist üliõpilasist järeltulijaid oma õpetajaile ja neil aladel jätkub positiivset ja produktiivset teaduslikku vaimu. Ei ole mitte asjatu töö olnud heita äratussädemeid eesti üliõpilaste hulka. Eesti üliõpilaskond kannab endas aga ka mitte vähem hinnatavat traditsiooni — olla ise algatajaks, sädemeheitjaks vaimsel ja teaduslikul alal. Tuletame vaid meelde algatusi, mis on välja läinud üliõpilasingest meie etnograafia ja koduurimise harrastuste, teadusliku terminoloogia loomise, ja, õieti ka Eesti ülikooli ja kultuurkapitali idee püstitamise näol, ajal, mil Eesti riigi loomisega ei võidud veel tõsiselt arvestada.

Ise osa neist üritusist kaasa elanud olles, pean tõendama, et nende juures otsesest ja pidevast mõjustamisest vanema põlve poolt mitte juttu ei või olla, kõnelemata kaasabist Tartu ülikooli õppejõudude poolt, milleks puudusid kõik eeldused (välja arvatud paar eesti soost õppejõudu).

Praegused akadeemilised teaduslikud seltsid jätkavad neid traditsioone, juba õnnelikul kombel otseses kontaktis õppejõudega vastaval alal, — õnn, mis nende seltside eelkäijatele — teaduslikele osakondadele üksikuis üliõpilasorganisatsioonides enne iseseisvust mitte osaks ei võinud saada. Kui nüüd uutes üliõpilaspõlvetes jätkub seda indu ja algatusvaimu, siis on jälle ülesandeid spontaansetele ja aktiivsetele eneseavaldustele kultuurilisel-teaduslikul alal üliõpilaskonnas. Praegune moment näib olevat iseloomustatud depressiooniga, mis majanduslikult alalt kipub üle haarama ka kultuurilisele. Meie poliitilistes ringkondades näib kõikuvat usk meie teadusutisse. Riigil on rahalisi raskusi, mis sunnivad koondama ka ülikooli elavat üdi — õppekohti. See, nagu nä-

gime, riivab akadeemilist tööd tema kõige elulisemas ja õrnes kohas, mis ühte viisi on tähtis nii õpetajaile kui õpilastele.

Kas ei ole nüüd aeg appi tulla riigile kõigil, kelle huvide piirkonnas on eeskätt meie teaduse arenemine ja kellel on usku sellesse? On tarvis usku alal hoida, et ei või olla üle jõu meie riigile need võrdlemisi väikesed summad ka meiegi oludes, mida hoiaks kokku riik õppekohtade vähendamiseks. Siin ei ole mitte küsimuses üksikute isikute „soojad kohad“, siin on mängus palju olulisemad asjad. Mõeldagu sellele, kes hõõruvad käsi ja võtavad positsioonid enda alla, kui algab korratu taganemine meie seni takistuste peale vaatamata ja alles formeerudes siiski edukalt arenenud teaduslikul rindel.

Käesoleva kirjutise ülesanne ei ole mitte siit edasi järgnevate konsekventside tõmbamine. On küllalt, kui viibata nende küsimuste silmapilkselt ja esmajärgulisele tähtsusele meie üliõpilase teadusliku töö küsimuses.

Meil on ka muid näiteid, kus üliõpilasingid jätkates vanu traditsioone ja tõugestatud mõnel alal Eesti ülikoolis avaldunud elava teaduslikkuse õhkkonnast, võivad edukalt appi tulla vanemate põlvete teaduslikule tööle just kodumaise ainestiku kasutamise alal.

Mainiksin siin vaid loodusteadlaste ringi hästi tuttava üliõpilasrühma, kes iseseisvalt enda ülesandeks seadis igakülgse Sõrve poolsaare looduse ja rahva uurimise.

Miks ei võiks meil olla sääraseid rühmi, pakub ju meie maa nii palju veel teaduslikku uudis- maad? Ega muidu ei tekiks Tartus mitte-eesti ringkondes uus „Institut für wissenschaftliche Heimatforschung“, ega muidu ei kõneldaks poolavaliku „Institut für Estlandkunde“ tekkimisest Greifswaldi.

Lugejail on, võib-olla, ammugi keelatud küsimus — kuhu selle suure teaduslikkusega siis minna, ega kõigist ju professoreid ei saa.

Siin tahaksin täie rahuga toonitada: ei ole enam seda suurt

lõhet teadusliku uurimise ja tegeliku elu vahel, millest ehk võis kõnelda varemil ajal. Tegelik elu on niivõrd läbi põimunud rakendusteadustega, mis oma edustajailt nõuavad samu töö võtteid, kui „puhas“ teaduski, ja, — isegi võivad, näiteks tehnika alal, seada enda esindajaid suurema otsekoheuse vastutuse ette, kui seda kunagi juhtub „puhta“ teaduse esindajaga. Mida varem tegelikule elukutsetele valmistajad vabanevad kahjulikust, Vene ajast pärit, harjumusest, näha diplomis kõiki, mis tuleviku kindlustuseks tarvis, seda parem neile endile ja parem ka ühiskonnale. Võiksin tuua näite välismaal diplomitud insenerist, kelle erialale maamõõdu tööd väga lähedased, kes aga high ja vaeva peale vaatamata toime ei tulnud lihtsa iseseisva maamõõdu ülesandega.

Mitte seesuguseid tüüpe ei nõua tegelik elu praegu, olgugi et kaugelt suurem hulk tegeliku elu inimesi vahest ehk sellesse tüüpi kuulub.

Elus pääseb edasi see, kes oskab hakata kinni igast tema eeskerkivast ülesandest ja seda la-

hendada kooskõlas teaduslike meetoditega.

Lõppeks, teaduslikkuse õhkkonna levitamine ka kaugemale meie ülikoolilinnast on samuti järjekordne meie kultuuri ülesanne, mis teostatav ainult tõsise teaduslikkuse vaimu kultiveerimisega üliõpilasringes.

Loodusuurijate Selts on esimane akadeemilistest ühingutest, kes avas osakonna Tallinnas. See on seletatav eeskätt sellega, et seal asusid tegevusse rida sääraseid akadeemia kodanikke, kellele teaduslik õhkkond selles mõttes vajalikuks saanud, nagu me ülal oleme katsunud põhjendada. Ei ole vist liiga utopiline loota teaduslikku laadi organisatsioonide tekkimist ka vähemais linnades, asub ja igale poole ikka rohkem ja rohkem kõrgema haridusega isikuid, on ju meie üliõpilasorganisatsioonilgi mitmel juba vilistlaste koondisi maakonnalinnadeski.

Teadusliku õhkkonna tekkimine perifeerias on tähtis ka tsentrumi enda seisukohalt. Mõtleme ainult sellele, et üks ja ainuke ülikool meil veeretab suuri raskusi ette akadeemilistele põhivabadus-

tele — õpetamise ja õppimise vabadusele siis, kui siin peaks sunnitud alluvuse vahekorras ainult ülikooli juures teotsema lahkumisevate teaduslike töekspidamiste esindajad.

Kui aga ka mujal ja muus elukutseis on võimalik jääda kontakti teadusega, siis paralüüseerib see mõnel mõõdulgi hädaohte, mis ähvardavad teadusliku eneseavalduse vabadust. Siinkohal ei saa ega ole tarvis kaugemale jälgida seda küsimust terves ulatuses. Siinkohal olgu kõneldud sellest ainult kui ühest küsimusest, millega meie akadeemiliste elukutsete probleem peab arvestama, millele siis tuleb tähelepanu pöörata ka teaduslikul ettevalmistamisel neile elukutsetele.

Lõpukokkuvõttes: teadusliku töö küsimus üliõpilaskonnas on tihedalt seotud meie akadeemilise organisatsiooni põhi ja ka põlevate päevaküsimustega, sellest olenevad mitte ükski meie teaduse küsimused ja kodumaise teadusliku ainese ärakasutamine, vaid selle intensiivsusest oleneb ka edu tegelikkudes elukutsetes ja üldse meie kultuuriline areng.

A. Luha.

Aja otstarbekohasest kasutamisest.

See, mille eest tuli alles mõni aasta võidelda, on nüüd saanud endastmõistetavaks tõsiasi: Ülikoolis oleku aeg mitmekesiselt kasutamisele! Veel rohkemgi — iga semester toob endaga kaasa nii suuri majanduslikke väljaminekuid, et õppimise aega kuidagi pikendada ei saa. Sellele aitab ka kaasa iga semestriga ülikooli lõpetajate arv, kes järjest vähendavad vabu kohti teenistusladel. Paratamatus sunnib üliõpilasi ülikooli lõpetama nii ruttu kui see vähegi võimalik. Ühe semestri kaotus on suur kaotus. Sellega on muutunud olukord põhjalikult ja endisest „vabast üliõpilasest“, nagu seda armastati ja praegu veel armastatakse kõnelda, on saanud töömees. Kuid vaade ei ole üldine ja kuigi vaade üldiseks saaks,

ei saada, eriti organiseeritud üliõpilaskonnas võõrduda kommetest, mis paratamatuks risti vastu käib. Endiselt nõutakse organiseeritud üliõpilaselt, eriti noorelt, esimest paar semestrit organisatsioonile elama. Kuigi vaade põhjendatud ja arusaadav, ei saa seda nõuet enam teostada selles ulatuses kui varem. Endisel ajal oli noorel liikmel päris arusaadav, et ta esimesel kahel semestril end täielikult pühendas organisatsioonile. Ei peetud nagu loomulikuks nendel semestril töö tegemist ülikoolis. Kuid see oli ajal, mil võimalused ei puudunud üliõpilasaastaid arvata 6 — 10 peale, kui mitte rohkemgi. Ülikooli lõpetamise järel saadav koht tasus selle kulu ausasti, kuna tehtud võlad olid siis paari aasta teenistuse kõrvaltasu.

Nüüd sama põhimõtte järele käies tähendaks see noore inimese halvate tee viimist, keda organiseeritud üliõpilaskond on pärastpoole sunnitud enda keskelt välja heitma, kuna liige ei suuda omi kohustusi täita. Üliõpilasorganisatsioonides tuleb läbi viia ratsionaalne töö jaotus. Tuleb arvestada eeskätt ülikoolitööga ja alles siis organisatsioonile pühendatava ajaga. Esimese ja teise kursuse üliõpilased peavad ülikoolitööd teha võima sama hästi kui seda teevad organiseerumata üliõpilased. Muidu kujuneb seisukord niisuguseks, et need, kes ülikoolis töötada tahavad, hoiavad organiseerimisest eemale. Selliseid kõnelusi on viimastel semestril üliõpilaste keskel kuulda olnud. Kui lugu niisuguseks kujuneb, siis oleks

sellest väga kahju. Eeskätt üliõpilastele enestele, kes peaksid üliõpilaspõlves omale leidma ikkagi sõpru ja mõtteosalisi, et mitte üksikuna ellu astuda. Noorliikmete kohustusi tuleb niiviisi korraldada, et see kuidagi õppimist ei segaks. Nii mõnigi noorliikme kohustus tuleb ära jätta ja nii korraldada, et organisatsioon kui tervik ikkagi oma ülesannete kõrgusel seisaks.

Teisest küljest tuleb püüda kergendada uuendustega ka organisatsiooni ametnikkude tööd, kui ka reorganiseerida tervet organisatsiooni. Praegu on seisukord ju igas organisatsioonis niikaugel, et need, kes end rakendavad organisatsiooni ametisse, peavad ametiaja kestel kõrvale jätma õppimise. Tagajärg on see, et need inimesed peavad teistest maha jääma, kaotavad semestrid, langevad võlgadesse ja lõpptulemus on see, et ta peab ise ehk teda sunnitakse kõrvale jääma organisatsioonist, kelle heaks ta on töötanud. Edustuse tööga ei ole asi sugugi parem. Ka need, kes seisavad üliõpilaskonna teenistuses teatud ametitega, peavad ebaratsionaalse tööjaotuse põhjal laskma kannatada õpingutel ja kaotama semestrid.

Lähemalt konstrueerimise tundma õppides, peab tunnistama, et siin paljugi ära saab teha töö lihtsustamiseks ja aja võitmiseks.

Teine sama suure tähtsusega küsimus on praktiline ettevalmistus tegeliku töö jaoks. Nagu Edustuse ja üksikute organisatsioonide poolt kogutud andmeist näha, on suur protsent ksv! ksv! teenistuses. Osalt on see „leivateenistus“, nagu seda endise aja ütelusega kujukalt ristitud, tõesti leivateenistuseks, et saadava sissetulekuga kas osaliselt ehk terveni katta väljaminekuid stuudiumi üksikosade ehk terve aja kestel. Selle juures on tähele panna, et suurem osa ksv! ksv! on niisugustel teenistuskohadel, mis vastab nende tuleviku kutsele, s. o. teenistus samal alal, mida nad ülikoolis õpivad. Vähem osa on end rakanud juhulisele tööle, et lihtsalt edasiõppimiseks ülalpidamist saada. Ideaalne oleks ju see, kui kõik need, kes teenistuses, saaksid tööle asuda nende kohustuste

juurde, mis õppealaga otseselt ühenduses, sest mis kasu on näiteks usuteaduskonna üliõpilasel pangas töötamisest ehk õigusteaduskonna üliõpilasel kliinikus sanitaari kohal olekust. Kuid kahjuks on elu reguleerimata selles osas ja eriti nende fakulteetide üliõpilaste hulgas, kus õppijaid rohkesti. Sellepärast näed harva mõnda põllumajandust või rohu-teadust õppivat väljaspool oma alasid tööl olevat. Kuid tulevikus on üsna kindel, et puht leivateenistuse pärast tuleb ksv! ksv! kinni haarata kõigist tööd, mis kuidagi veel õppimist lubavad. Puht Ameerika üliõpilase põhimõtte järele: töö ei ole häbiasi. Kõige selle juures ei saa tähelepanu juhitmata jätta ühele paha, mis ilmsiks tulnud: nimelt paljud ksv! ksv! ei võta mitte kõrvalteenistust kõrvalteenistusena, vaid õppimine jääb kõrvaltöök. Selletõttu on ülikooli lõpetamine edasi lükatud aastast aastasse. Arusaadav, kui see üliõpilane, kes teenib teatud ametis, kus ta pikemat aega juba on olnud ja spetsialistiks muutunud, saab korraliku sissetuleku, ehk niipalju, mida ta saaks ka sellel juhul, kui ta ülikooli lõpetanud oleks. Kuid nüüd istutakse aastaid ilma ülikoolis tööd tegemata niisuguse 40—50 kroonilisel kohal, tehakse äraelamiseks sinna veel võlga juurde. Muidugi ei ole niisugune inimene millalgi rahul. Kui kõrvaltöö juba kõrvaltööna, siis olgu ka kõrvaltööna.

Need, kes üliõpilaspõlves saavad kõrvalteenistusena töötada õpetööle vastavatel aladel, on suur tulu, sest ülikooli lõpetamise järele võib ta end lugeda praktilise ja teoreetilise ettevalmistusega inimeseks. Tal ei pruugi lõpetajana enam alata sealt, kui ta tööd algas üliõpilasena. Edasimineku on kindlustatud. Kuid tegelik elu näitab, et säärase inimeste järele, kellel ka praktiliselt kogemusi pakkuda on, otsitavate hulka kuulu-

vad. Sama tihti aga peame nägema, kuidas ülikooli lõpetaja ühel ehk teisel alal peab algama päris madalast peale. Et madalast algamine pea eranditult igal tarvilik, on endastmõistetav, kuid tekib küsimus, kas ei saaks need, kes ülikoolis õppides teenistust ei vaja, end juba üliõpilaspõlves oma erialale vastavalt praktiliselt ette valmistada, et lõpetamise järele kypsemana esineda ja paremaid teenistusvõimalusi saada. Tihti peale kulub aeg ka muu asjade peale nii ära, et pärast päris kahju hakkab. Et kahjatesemise hoiduda, peaksid ka majanduslikult kindlustatumad oma erialal praktiseerima, leidma selleks võimalusi. Neil ei ole tarvis palka, tuleb püüda vaid oskust. Ülikoolil on igal alal võimalu seda tegelikult pakkuda, sellepärast peaks igaüks praktikumile ise mõtlema. Näiteks, mis vaeva see nõuaks majandusteadlasel nädalas paar tundi istuda kusagil äriaraamatute taga ehk pangas ja sellega semestrite jooksul terve asjaajamine nii ära õppida, et paremini seda ka asutiste enda ametnik teha ei oskaks. Vististi tuleksid kõik asutised niisugustele praktikantidele vastu, kui sellekohast kontakti otsitakse. Ühtlasi pääseksime siis ka ebaloomuliku olukorrast: ülikooli lõpetajaid on, kuid teatud aladel kohe valmis töötajaid neist ei saa. Võtame kas või jälle ülaltoodud näite: inimene on ülikooli majandusteaduskonna lõpetanud, otsib kohta, kuid ei leia. Samal ajal otsib suurem äri raamatupidajat. — Ka ei leia.

Need on kõik küsimused, mis kuuluvad praeguse põlve üliõpilaste eluliste küsimuste hulka ning kõnelevad aja otstarbekohasemast kasutamisest stuudiumi kestel, alates esimesest ja lõpetades viimase semestriga. Kes vanast aja jaotusest ka praegu kinni peab, see on võõras taim meie mullas.

A. Peel.

„ÜLIÕPILASLEHE“ tellimishind on ainult
1¹/₂ krooni semestris.

Puer natus in Bethlehem.

„Alguses lõi Jumal taeva ja maa ja maa oli tühi ja paljas ja pimedus oli sügava mere peal, aga Jumala Vaim heljus lehvides vee peal.“

Alati maa on olnud tühi ja paljas, ka nüüd, kus ta on täis kirevust, saalivat elu, hoogu ja tuld, sest kõik, mis on — kaob. Ja see, mis kaob, kuidas see võiks enam olla kui tühjus? Kõik on selleks, et surra, sellepärast et ta on. Iga-veoseks jääb elu mõtteks suremine, otstarbeks saada mullaks, kõige täielikumaski tulevikuigis, kõige ebarealsemalt teostunud utoopilisel maalgi. „Ja surma ei ole enam“ — see on meie siinses maailmas ainult ilus fantaasia. Sest ka siis, kui me arvame, et oleme vabad, siiski oleme surma orjad. Ja ori, mis on ta väärtus? Ta on ainult asi, müüja või ostja kapriis vaid. Mitte midagi enam, mitte kunagi enam kui seda.

Aga Jumala Vaim heljub valitsevalt lehvides vee peal, selle suure tühjuse peal, millel meie ei näe ei sihti ega otstarvet. Ta valitseb seal ja ainult mõned, kellede silmad on väsinud tühjusest, aimavad teda nagu läbi talise külma udu — läbi surma, mis seisab meie ja Jumala vahel. Aga neidsinaseid on vähe, nagu ikka, nagu alati — päevade otsani.

Aga kust nad teavad, et Jumala Vaim on seal, üle meie maise elu otstarbete ja mõttevuse? Me küsime, imestamegi, võib-olla, katsume vähest neid veenda, et pole olemaski midagi sellist. Aga, ta on ometi seal. Päike jääb ka siis taevasse, kui terve inimkond otsustaks, et teda pole olemas, et ta on fantasm ja välja mõeldud „rahva pimestamiseks“ ja eksploateerimiseks.

Aga kust meie teame, et Jumala Vaim heljub vee peal? Kes on meile öelnud seda? Ja pime ei usu niikaua päikese olemasolu kui ta pole teda kuidagi taibanud, kuidagi tajunud. Teised võivad talle kõnelda ja kõnelda, aga kui ta teada pole ise omas elus tunnud, siis ta ei usu. Ja ka meie ei

saaks uskuda Jumala Vaimu olemasolu tühjuse kohal, kui ta poleks meile saanud tuntuks.

Astatahanded, kes võib teada kui palju, ja siis astus maailma Jumala Poeg, nagu vahedateraga mõök. Ta lõi kas läbi maailma ja selle alusmüürid vankusid. Tühjus taganes ja Jumala Vaim tungis läbi udu, läbi surma nagu soe tuul ja jäädas valgus. Jeesus sündis maailma, madalana sellesse sihtusse ja mõttetusse, näilikult mõtetumana mõttetumaist. Aga ta oli siiski See, kes peab tulema enne aegade otsa.

Ja sellepärast, et Jumal on tulnud meie juurde, teame, et Jumal on meie üle, tema, kelle päevad on lugematu arv säravaid tähti ja kelle tunnid on äraarvamatu hulk aastaid. Sellepärast teame meie, et kõigi asjade viimane mõte on meie üle, mitte meis, mitte meie keskel, mitte selles maailmas.

Aga, võib-olla, me ütleme: see kõik võib olla hea, aga, mis siis meil on kasu sest? Meie elu pole kergem, meie päevad pole pikeamad ega paremad, vaid ehk kurjemadki ja viletsamadki kui varemini. Aga siiski, kaks asja on; kaks tähte on Jeesus meie annud ja annab sellele, kellele tahab; kaks väikest tuld meie peopesadele ja meie kohuseks on jäetud neid õhutada ja teha suureks. Kaks väikest vaevalt nähtavat tähte: headus ja vabadus.

Enamus inimesi ei tea neist midagi, sellepärast, et nad ei hoolitse nende eest. Sellepärast pole meie päevil ei vabadust ei headust ja Jumala viha on valafud välja meie tühjuse üle ja õudne udu meie üle on veel raskem kui ta oli varemini. Head inimest võib otsida tuhanda laternaga, aga kas ta siiski kusagilt leitakse? Ja ometi kui neid oleks, siis ka see tühjus, milles elame ja oleme, oleks palju valgem ja rõõmsam. Sest midagi ei too maailma nii palju rõõmu, kui ainult anda, anda, anda! Hea inimene ainult annab ja ta teab, et ta saab andes palju enam ta-

gasi kui ta annab. Paar tänulikku silmi on enam väärt kui terve maailm. Ja, mis oleks inimesel kas sest kui terve maailm oleks tema päralt ja kõik inimesed vaataksid talle kibedus silmis ja suul? Me teame küll, et inimesel on teist vaja enam kui igapäevast leiba, et kõige suurem heategu teisele on olla talle inimene, mitte kritiseerija, hukkamõistja või kiitja. Inimene vaid, inimene ainult. Aga meie, meil on peenust, jahedat viisakust inimeste vastu ja siiski — on parem olla kolm sekundi päevas hea, kui kolmsadatuhat peen ja viisakas. Sest selles pole ei headust ei rõõmu, selles on vaid käsku, mida keegi ei tahaks meelstasti täita, aga, mida peab täitma. Ja sellel, mis on kästus, sellel pole niikaua mingit väärtust, kui ta ei saa loomulikuks vajaduseks. On küll kergem olla väga roffineeritult galantne kui hea, aga galantsusest ei saa muud kui häda ja tühjust.

Aga siis kui me oleme head, kui meil on enam usaldust inimeste vastu kui praeguseil päevil, kus vend vihkab venda ja keegi ei julgegi enam teist pidada inimeseks, siis me oleme ka vabad. Kristlase puhkus: tema on kõigi sulane, aga ometigi kõigi isand, sest sulaseid on enam vaja kui isandaid. Ja see, keda vaja on, see on isand. Ja see, et kedagi on vaja, see on õnn ja õnn on rõõm.

Headus ja vabadus, need on selle annid, kelle sünni tühjusse me mälestame igal aastal, ükskõik kuidas, need on selle annid kes heljub valitsevalt lehvides üle mõttevuse, olles mõistmatu ja varjatud, selle, kelle piirjooni me vaid vaevalt näeme läbi selle jääkülma udu, mis meid igal sammul piinab ja tüütab. Ja kui see, mis meile antud, kasvab suureks, siis ta ulatub läbi udu Valguse Isa juurde ja meie ei kõnni mitte enam koobastaskes ääs, me ei peetu enam siinses tühjusest, vaid meie üle on tõusnud Iga v e n e Valgus. Ja surma ei ole mitte enam.

Hugo Masing.

Jooni revolutsioonilisest liikumisest Tartu üliõpilaste hulgas 1905. a.

Sündmustest 25 aasta eest.

1905. a. rahutused meie maal haarasid tervet rahvast. Üliõpilased olid liikumises aktiivsemaks elemendiks, ühes muu intelligentsiga moodustasid nad liikumise juhtkonda. Politika seisis siis üliõpilasele eriti ligidal ja sellega tegelemine näis olevat otse tema kohuseks.

Tolleaja vene üliõpilasele oli revolutsiooniline joon väga karakterne. Radikaalsed voolud (nihilism, marksism) väljusid just üliõpilaste ringkondadest.

Politiilistel põhjustel oli hulk vene üliõpilasi Venemaa sisetest kubermangudest välja saadetud Baltimaale, kus nad koondusid Tartu ülikooli juurde. Nende vaim ja mõtted hakkasid külge kohalikele üliõpilastele. Viimaste juures seltsis enamail juhtudel revolutsioonilistele harrastustele veel rahvuslik joon. Tolleaja eestisoost üliõpilane oli võimsalt tõmmatud sotsiaalsetesse liikumistesse.

Vaevalt oli alanud 1905. a. I semester, kui sündis esimene revolutsiooniline puhkemine üle terve Venemaa. Ka Tartu üliõpilaste hulgas levis kiirelt mässutuli, kuna juba varem oldi tegeletud poliitiliste küsimustega ja eneses arendatud vastavat vaimu. Need, kes olid juba saanud Tartu, arutasid kooskämiskohtades ja söögisailides salkadena küsimust, kuidas suhtuda uuele olukorrale ja kas mitte ei tule katkestada õppetööd¹.

Ajale tundsid kaasa ka õppejõud, mõned isegi väga innukalt. Seda tõendab näiteks kümnekonna liberaalse õppejõu märgukiri jaanuari algul ülikooli nõukogule (tollajal — nimet. profess. nõukoguks). Illustreerimiseks olgu toodud tõlge sellest märgukirjast, mis ka pe-

1. Need ja edaspidi esinevad andmed on enamikus saadud Liivimaa kubermeneri sandarmivalitsuse ülema abi arhiivist Tartu maak. 1905. a., toimik nr. 6 (asub Riigi Keskarhiivis).

geldab üldiselt tollaegset mee-leolu:

„Silmas pidades veriseid sündmusi Peterburis, mille tagajärjeks on olnud kõikide kõrgemate õppeasutiste sulgemine peale meie ülikooli, peame meie ajakohaseks esitada otsustamiseks küsimust, kas niisugustes tingimustes on võimalik jätkata õppetööd meil. Kuigi käesoleval ajal peetaksegi loenguid — üksikutele kuulajatele ja et kohale on jõudnud alles väike osa üliõpilastest, ei ole seni veel esildunud rahutuste võimsaid sümptome, kuid on ette näha ligemal ajal veriseid stseene, massilisi ülesastumisi ja politsei ning sandarmeeria tungimist ülikooli ruumidesse — ja neid sündmusi, nagu meie oleme veendunud, ei tule oodata kaua.“²

Nõukogu otsustaski suure hääleteenamusega lõpetada esialgu õppetegevus. Edasi otsustati konservatiivsema voolu pealekäimisel, et üliõpilaste üldine koosolek, mis peetakse rektori loal, arutab veel seda küsimust. Konservatiivsed lootsid, et enamik üliõpilastest pooldab õppimise jätkamist.

Veebruari kuu avas üliõpilaste koosolekute seeria. Nendel valitsev meeoleolu oli spontaanselt revolutsiooniline, õppetöö jätkamine ei võinud sündida kudagi viisi, kuna muud asjad olid saanud võrratult tähtsamateks.

6. veebr. (vana kal.) peetud üliõpilaste üldisel koosolekul, mis kestis kella 2 päeva kuni 11 õhtul, võeti vastu otsused, mille järele peab lõpetatama õppetegevus kuni poliitilise olukorra selgumiseni. Kasutatavil andmeil on otsuse poolt olnud 1004 häält, vastu 3 ja erapooletuid 10.

Koosolekud ei piirdunud ainult selle passiivse seisukohaga, vaid tahtes ka tegelikult osa võtta liikumisest, seati üles nõudmisi, mis ei kuulunud spetsiifiliselt üliõpilasel. 4. veebr. koosolekul nõuti muuseas asutava kogu kokkukutsumist.

2. Sama arh. ja toimik, leht 34.

Nende poolametlikkude üldist laadi koosolekutega paralleelselt sündis üliõpilaste poolt agitatsioon ja organiseerimistöö rahva hulgas, tööliste keskel.

Haripunkti jõudis liikumine pärast suvist vaheaega järgmisel semestril.

Õppetöö sellel semestril (1905. II) ei alanudki. Elu oli niivõrd välja löödud harilikust rööpast. Miitingud, demonstratsioonid, lendlehtede hektografeerimine, kihutustöö tööliste hulgas — olid nüüd saanud üliõpilaste tegevusalaks. Üliõpilased ja ülikool üldse (rahvakoosolekud aulas!) olid otse rakendatud revolutsiooni teenistusse.

Selle perioodi illustreerimiseks olgu toodud ühe üliõpilastele määratud lendlehe tõlge. Tä on huvitav ühtlasi ka psühholoogiliselt seisukohalt. Esmajoones puutub ta veterinaär-üliõpilastesse. Toll ajal oli loomaarsti teaduskond ülikoolist eraldi seisev asutis, ta kandis „veterinaärinstituti“ nime ja teda juhtis oma direktor. — Kuna ülikoolis 1905. a II semestril seisis õppetöö, oli veterinaärinstituti alanud semestri algul, millest siin jutt, oma tegevust. See tundus mõnele mässuhimulistematele veterinaär-üliõpilastele³ häbitavana ja autuna, et nende õppeasutis ei ole solidaarne üldise üliõpilaskonnaga, ja nad saatsid lendu etteheitva ning maanitseva tooniga üleskutse kaasvõitlejate tarvis.

Selle hektografeeritud lendlehe eestikeelne tõlge on järgmine:

„Härrad üliõpilased veterinaärid!“

Kas teil tõesti juba õppetöö algul on kurdiks jäänud õigluse tunne, mis veel seni asus igahäe südames. Tõesti! Teie olete kaotanud tema, olete hävitanud tema kõige alatamal viisil mitte ainult enese jaoks, vaid ka oma sõprade ees (Moskvas, Peter-

3. Andmed kõnelevad selle poolt, et lendlehe autoriks olid veterinaär-üliõpilased, kuid see võib olla ka teisiti

buris ja mujal), kelle sõnad on kokkukõlla astunud tegudega. Teie olete egoistlikult asunud töö juurde, mille teile on määratud meie kaval valitsus tema poolt seatud direktori kaudu. Küsi igaüks teie hulgast eneselt: „Kas on kõik saavutatud, mis nõuti üliõpilaste üldise koosoleku resolutsioonides (4. veebr.)?“¹ Ja igaüks teist vastaks: „Ei, mitte kõik!“ Kui see on nii, kas siis on õigus, on kõlbline meil pilduda pori üldise koosoleku otsustele, mis määrasid oma devisaiga: „Üks teise eest ja kõik ühe eest!“ — Ei, härrased, see on kõrgemal määral autu! Kui keegi ei ole õigustatud hulgama ühise resolutsiooni sõnu, siis kas ei tule pöörduda vastuse saamiseks sama koosoleku poole, mis üksmeelselt koostas resolutsiooni-sõnad lootuses, et need ei jää surnuteks, vaid saavad teoks? — Ent vaadake neiste ümber! Teie sõnad on surnud! — Egoism ja igapäevased materjaalsed mured on surmanud need elavad sõnad, aga ühes sellega ka teie inimväärtuse. — Teie olete loobunud oma sõnadest, olete hüljanud seltsimehelikkuse tunde.

Lunastage oma süü, hävitage oma südametunnistus kuni ei ole veel hilja. On veel üks abinõu, mis puhastab teid terve üliõpilaspere silmis — See on üliõpilaste üldise koosoleku kokkukutsumise nõudmine. Ta on mõõdapääsmatu, kuna ainult temale jäi tegevusvabadus, aga mitte teile igaühele isiklikult, ainult tema üksi võib muuta käesoleva asja arenemist ja lahendada praegust kahtlemist. — Ärgu see üleskutse jäägu paberile! Peske enestelt häbi! — Katkestage õppetöö kuni üliõpilaste üldise koosolekuni ja nõudke selle viibimatu kokkukutsumist.

Rütm üliõpilasi.

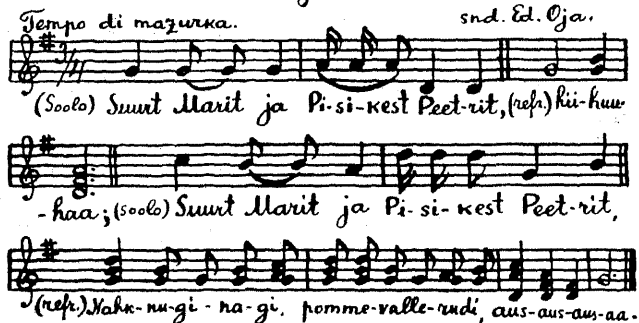
Tartus 10. septembril.⁴²

Üleskutse pidi taas äratama revolutsioonilise meeoleolu, mis kevadsemestril oli saanud üldiselt valitsevaks ja põhjustanud radikaalsete otsuste tegemist, nüüd aga pärast suvist vaheaega vaibunud. Üksikud temperamentlikud pidid vist kibedate tunnetega nägema, kuidas varem sütitatud tuli kippus kaduma. Karakterne on, et üleskutse mõttekäigus pidevalt opereeritakse aumõistega, südame-tunnistusega ja et ette heidetakse isiklikkusesse muredesse kaldumist üldsuse taotluste kahjuks. Idealistlik ja moraalne olid toll ajal seatud poliitilisega,

1. vt. lk. 335.

2. Mainitud arh. ja tmk. lt. 141.

Suurt Marit ja Pisikest Peetrit...

Suurt Marit ja Pisikest Peetrit . . .

Suurt Marit ja Pisikest Peetrit,

hii-huu-haa;

Suurt Marit ja Pisikest Peetrit,

Nahk-nugi nagi, pomme-valle-rudi, aus-aus-aus-aa.

Suur Mari tahtis luadale minnä,

hii-huu-haa;

Suur Mari tahtis luadale minnä,

Nahk-nugi nagi, pomme-valle-rudi, aus-aus-aus-aa.

Pisike Peeter pidi koo jäämä.

Kõik valmis tegemä.

Või valmis tegemä.

Kulbid unad pesemä.

Suur Mari tuli luadalt koo.

Pisikesel Peetril olid kõik talitused veel alles valmis tegemätä (rec. „sol“il — vivo) hii-huu-haa;

Pisikesel Peetril olid kõik talitused veel alles valmis tegemätä (rec. „do“il — vivo).

Nahk-nugi-nagi, pomme-valle-rudi, aus-aus-aus-aa.

Või valmis tegemätä.

Kulbid unad pesemätä.

Suur Mari tahtis valu anda.

Pisike Peeter puges võivaati.

Suur Mari pani punni pääle.

Rahvaluule.

siia juurde tuleb arvata veel teatud annus romantikat.

Ja lõppeks tõi läbi revolutsioon üldiselt. Aasta lõppkuudel kihaskogu Tartu mässuvaimus, nii et igapäev oma muredega pidi tõesti ununema. Ülikooli ruumid said rahvakoosolekute pidamise kohtadeks. Mitte ainult üliõpilased, vaid iga liiki Tartu kodanikke tungles revolutsiooni-innust ülikooli koridorides

ja aulas teravate päevade kestel. Haridustemplist oli saanud poliitiline võitlusväli, üliõpilasest — revolutsioonitegelane. Kellegi kaasaegse mälestiste järele olevat ühel koosolekul aulas punased lipud lehvinud rõdult alla pörandani.

Detsembri lõpuks oli lõpp kõigele. Algas sünge reaktsiooniaeg.

Vold. Juhanson.

Tartu ülikooli majandusteadusliku studiumikäitise korraldusküsimusi.

Tartu ülikooli majandusteaduslik studiumikäitis — õigus-teaduskonna majandusteaduse osakond — on juba kauemat aega meie avalikkuse poliitilisest ja ühiskondlikust, vaimlisest ja majanduslik-sotsiaalselt ümberhinnangust kantud terava kriitika tulipunkti. Tabavalt ja raskelt avaliku arvutuse pearõhk on langenud praegusele õppekavale ja — tööle. Korduvalt on kriipsutatud alla kardinaalseid puudusi, mis tingivad seisukorra, et majandusteaduse osakonna lõpetanu:

1. ei suuda iseseisvalt teosteda ega majanduslikult mõelda,

2. ta ei ole ühelgi majandusalal eriteadlane. Peame tunnistama, et praeguse õppekava juures puudub spetsialiseerumise võimalus ja üle 80% ametlikust normaalõppeajast majandusteaduse osakonna üliõpilasel tuleb pühendada mittemajandusteaduslike distsipliinidele. Avalikkuse, eriti meie majandusringkondade reforminõuded majandusteadusliku studiumikäitise suhtes taotlevad meie tegeliku majanduselu ja praegusaja majandusteaduse seisukohtade silmaspidamist.

Küsimused, mis kerkivad kõrgema majandusliku hariduse korralduse ümber, koonduvad kolme suurde probleemi. Esimene küsimus on pedagoogilist laadi ja haarab endas probleemi majandusteadusliku hariduse ühtlusest, liikidest ja astmetest. Teine probleem on majandusteadusliku studiumikäitise olemuse üle. Kolmas eeldab kahe eelmainitu oleskelu sisuliselt ja meetodiliselt. Ta viib meid juba üldisse kultuurifilosoofiasse ja haarab endas küsimuse majandusteadusliku studiumikäitise tähtsuse ulatusest. Alles loeteldud kolme probleemi õige käsitus meie ma-

jandusteadusliku studiumikäitise korralduses, suudab anda vastuse küsimusele, kuivõrd tulevane iseseisev majanduslik instituut suudab kanda oma kohustist akadeemilise noorsoo ja kogu rahva vastu.

Kuna eeltoodud küsimusi on ajakirjanduses küllalt põhjalikult valgustatud, eriti hr. mag. Edg. Kant'i poolt, käesolevas arutelus ei peatu pikemalt nende juures.

Tahaksime siinkohal meelsamini peatuda meie majandusliku studiumikäitise olulise osa — üliõpilaste — tänapäeva meelsuse ja vaimu vaatlemisel.

Majandusteaduse osakonna (= m. o.) seniste nigelate töötulemuste vaatluses meie avalikkuse poolt on kriipsutatud korduvalt alla m. o. üliõpilaste ülirohkest, võrreldes teiste tea-

duskondade üliõpilaste arvuga, missugune asjaolu põhjustavat nähtuse, et m. o. praeguse töötamise tulemus lõpetanute arvu suhtes on mitterahuldav. Arvestades asjaolu, et m. o.-s tuleb umbes kahesajale üliõpilasele üks õppejõud, kuna teistes teaduskondades peale õigus-teaduskonna umbes paarikümnele üliõpilasele, on seletatav töö produktiivsuse puudumine, mis kiire ja eduka lõpetamise tingimusi.

Tõesti, kui võrrelda m. o. lõpetanute arvu tema kestvuse jooksul teiste teaduskondade lõpetanute arvuga sama aja jooksul, näeme, et m. o. lõpetanute arv 9 aasta keskmise üliõpil. arvu 782 juures oli 248, õigustead. lõpetanute arv 9 aasta keskmise üliõpil. arvu 926 juures oli 650, arstitead. lõpeta-

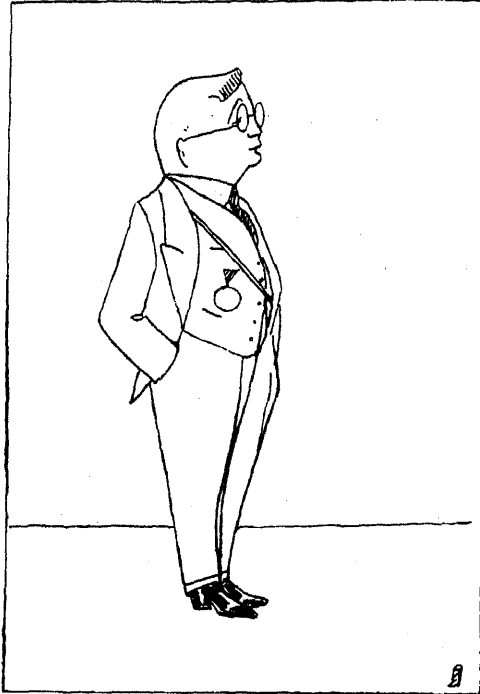

Uus sõprusleping.

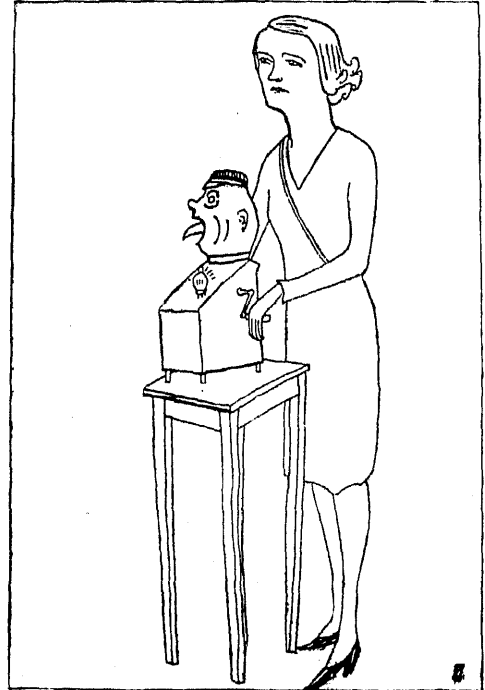
29. ja 30. novembril s. a. pühitses korporatsioon Revelia oma 10. aastapäeva. Nimetatud päevad ei kujunenud mitte ainult pidupäeviks — vaid ka ajaloolisteks päevadeks korporatsioonile, — kuna 30 nov. kirjutati alla sõprusleping Helsinki Ülikooli Viipurilainen Osakunta ja korporatsioon Revelia vahel. Selleks puhuks olid sõinud Tartu Viipurilainen Osakunta esindajad: V. Hietalahti, mag. Oinonen, mag. Matikainen ja E. Puranen. Viipurilainen Osakunta on vanem Soome Osakondadest. Tema liikmete arv tõuseb 500. Korp! Revelia liikmete arv tõuseb 140.

Pildil — moment sõpruslepingu allakirjutamisest seisavad: vasakult paremale mag. Oinonen, E. Puranen. Lepingule kirjutavad alla Viipurilainen Osakunta kuraatori asetäitja Veiko Hietalahti ja korp! Revelia s/a esimees H. Raudsepp, paremal seisab mag. Matikainen.

Mida kellelegi

Ksv! F. Leckbadfile suur auraha hoolsa revideerimistöö eest Edustuses.

Ksv! E. Veidenbaumile n. n. „aasimise masin“, mis väga tarvilik üliõpilastele selle „õige aasiva tooni“ omandamiseks.

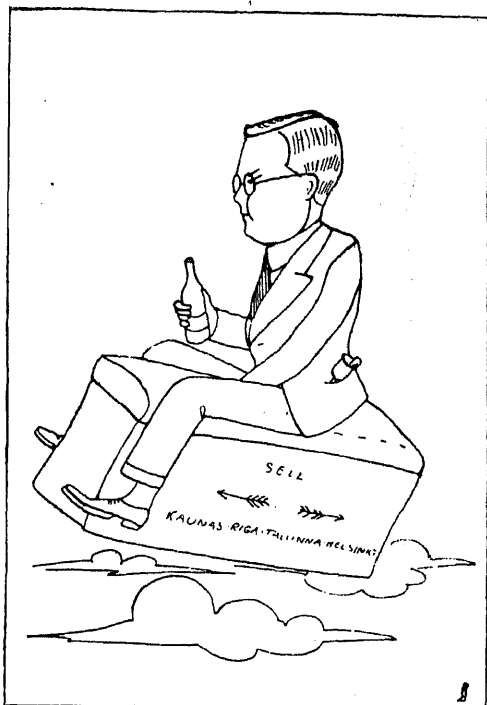
nute arv 9 aasta keskmise üliõpil. arvu 417 juures oli 665.

Kui arvestada asjaolu, et üheksa aasta jooksul m. o. astunud 1365 üliõpilast, on ca. 1100 üliõpilasel m. o. lõpetamata. Iga-aastane lõpetajate keskmine arv on 36. Seega lõpetab m. o. astunuist keskmisel $\frac{1}{6}$. Võrdluseks toon Helsingi kaub. ülikooli keskmise üliõpilaste arvu 147 juures iga-aastase lõpetanute arvu 47. Mainitud nähtus on tõmmanud endale juba varakult tähelepanu ja tõstnud üles küsimusi põhjustest, mis pärast on tung suur õiguste aduskonda ja tema majandusteaduse osakonda ja mis pärast lahku suurem osa üliõpilasi oma studiumialalt ennetalõpulevii mist. Avalikus diskussioonis mainitud küsimuste kohta lähevad arvamised lahku. Ühelt poolt leitakse m. o. üliõpilaste ülirohkeuse põhjus peituvat meie kutseelu üleliigses aka-

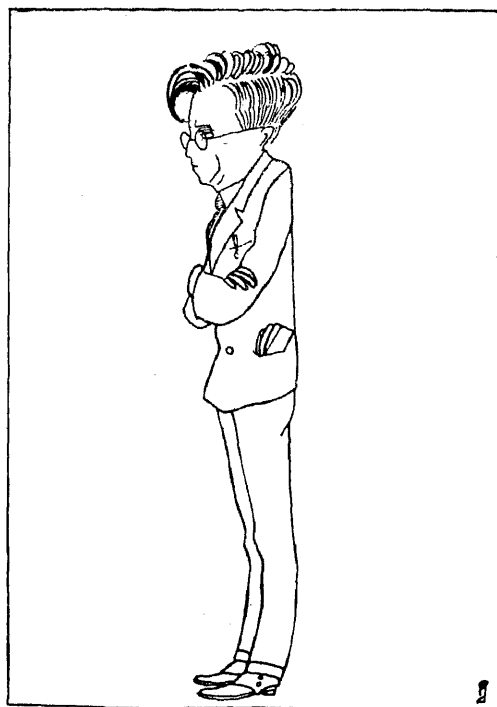
demiseerumises, püüdes akadeemilise hariduse kaudu paremale seltskondlikule seisukohale. Teiselt poolt väidetakse usaldusväärse kindlusega, et kaugelt suurem osa m. o. üliõpilasi algab oma studiumi väärmotiividega. Mitte kalduvus ega kõlbavus ei juhi akadeemilisi kodanikke majandusteaduslikku studiumikäitisesse, vaid väljavaadete puudus tööpõllul. Paremini naedasi õppima, täiendada oma üldharidust, kui jääda töötute nimekirja peale abituuriumi sooritamist, on motiiviks, mis toob sadu noori inimesi ülikooli mitmesugustesse fakultetidesse, eriti aga majandusteaduse osakonda, mis omalt praeguselt loomult üldhariduslik ja pealegi kolmeaastalise õppeajaga. Teiselt poolt kaugelt suurem osa m. osak. sisseastujaid püüab omandada ainult nõnda ütelda m. o. üliõpilase aupaiste, vahest on siis kergem pääseda praktiseerimis-võimalusele ja

sealt asuda mõnele praktilisele tegevusalale. Püütakse sooritada ainult tegelikus elustarvilisi aineid, nagu raamatupidamine ja kaub. kirj vahetus jne. Kuna mainitud ained m. o. õppekavas on vaeslapse osas, osutub need eksamid sooritanu ikkagi mittemillegagi erinevaks kommertsgümnaasiumi lõpetanust. Teatud pettumuse värvingu lisab kõigele sellele asjaolu, et ollakse midagi õppinud, kuid seegi ei ole tegelikult rakendatav. Ettetoodud tõsi-asjade kaalukad momendid seisavad selles, et esiteks koormame oma rahvamajandust kaunis suure ohvriga, mis jääks ära kui keskkooli lõpetanuile oleks võimalusi asuda loovale tööle meie rahvamajanduses. Meie hariduspoliitikal oleks siin otseks ülesandeks juhtida noori keskkoolist tulnukaid tegevuse juurde, mitte jätta neid omapeadümber eksima. Teiseks halvatatakse m. o. üliõpilaste ülirohkeusega majandusteadusliku käitise

jõuluvana toob.

Ksv! H. Paalmanile lendav kohver „1001 õõst“ kiire liikumise vahendina välissuhete loomisel; ühtlasi natuke tärpentiini liigrahulikkuse eemalepeletamiseks.

Ksv! A. Kaliitsa „sedelite süsteem“ (uus XX sajandi „Ars Magna“) jõuab jõuluks jõuluvana abil oma arenemistipule. Seega avaneb uuel aastal võimalus lahendada kõiki, väga aktuaalseid küsimusi üliõpilaskonnas lihtsal viisil ksv! Kalliitsa sedelite süsteemi abil. Esimesena tulevat lahendusele probleem, kas on Edustuse koosolekud avalikud ka, „mitte-akadeemiliste“ üliõpilastele või mitte.

teaduslikku iseloomu. Puhtpraktilisi sihte taotlejate üliõpilaste poolt püütakse eksamid sooritada mitte aine vastu huvitundmise, vaid eksamite eneste pärast, tuupides minimaalse töötamisaja juures haletsemisväärsuste konsektide järele. Praegused nigelad konsektid on rõõvinud üliõpilastelt töötahte ja tööõõmu. Vastavate eksami-alaliste raamatukogude tarvitate üliõpilaste arv on imestusväärselt väike ja pirdub peasamade isikutega. Väärtusliku majandusteadusliku kirjanduse levitamine ja mainitu omandamise võimaldamine üliõpilastele peaks leidma arvestamist maj. teadusliku studiumikäitise korraldamise küsimuse juures. On ju hea maj. kirjandus vältimatuid tegureid maj. hariduse omandamises. Isikut, kes lõpetanud ülikooli, kuid ei tunne oma erialalistki

kirjandust, võib vaevalt nimetada kõrgema haridusega inimeseks.

Ei tule imestada kui õppejõudude poolt mainitakse üliõpilaste jõudluste kestvat tagasiminekut, sisemise tungi puudust tunnetusele, problemaatika põlgamist ja positiivse teaduse mehhaniseerimist üliõpilaste poolt. Kui arvestada eeltoodud asjaolu, vahest peitub mainitus olulisi põhjusi, mis pärast suur osa m. o. üliõpilasi on lahkunud ülikoolist enne studiumi lõpuleviimist. Niipea kui avaneb väljavaade mingisugusele elukutsele asumiseks, jäetakse alatud studium pooleli. Siit selgub ka m. o. üliõpilaste passiivne seisukoht praegu nii aktuaalses küsimuses kuiint. majandusteadusliku studiumikäitise korraldus. Kui meie mainisime sissejuhatavas osas meie praeguse majandusteadusliku studiumikäitise nigela töö-

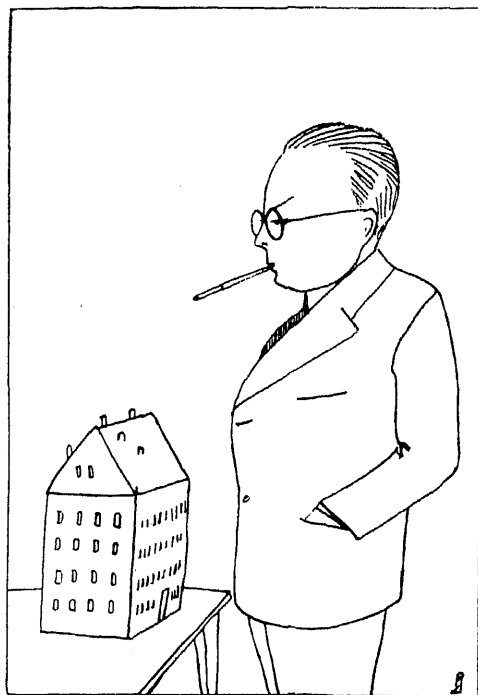
tulemuse peapõhjusi õppekavas ja -tõõs, tuleb neid otsida ka mainitud käitise olulise elemendi — üliõpilaste — meelsuses.

Puutudes kokku n. n. tege-liku elu meestega, kuuldu neilt pahatihti fakti allakriipsutamist, et meie praegune majandusteaduslik õpetegevus olevat liiga teoreetiline. Teooria minevat praktikast palju lahku. Sama iseloomustus teooria ja praktika kohta valitseb ka üliõpilaste seas. Mujal maailmas pööratakse teoreetilistele kesiteludele palju tähelepanu ja praktiline elu ammutabki sealt oma üldised juhtnõõrid. Teooria ja praktika käsikäes töötamisel ei tarvitse meil karta empirismi hädaõõtu sattumist, nagu see alati juhtub kui esikohal praktilised kaalutlused (nagu meie rahvamajanduses!). Teooria ja praktika sõltumise selgitamine ja teoreetilistele

Mida kellelegi

Ksv! O. Tubarikule . . . hm, — soovis küll ise jõuluvanalt kohta üliõpilaskonna juhatuses, kuid jõulumees otsustas seda soovi rahuldamata jätta kuni ksv! Tubarik organiseerub. Sellepärast tuli leppida ainult „väikese meeleheaga“ pühadeks — nagu pildil näha.

Ksv! A. Marmorile uus üliõpilasmaja kõigi mugavustega (esialgu ainult küll mudelina).

käsiteludele nende õige kaalu andmine olgu juhtnööriks tulevase maj. teadusliku stuudiumikäitise korralduses.

Kui on mainitud praeguse m. o. „koolis“ ja õppekavas puudusi, ei ole sellega öeldud, et puudub igasugune võimalus majandusteaduslikkusesse distsipliinidesse süveneda. Kahtlemata praegune m. o. õppekava nõuab ümberkorraldust, eriti vajame moodsat seminari- ja harjutuste süsteemi. Kuid õpihimulistele üliõpilastele pakuvad mõned ka praegusedki seminarid (ma ei mõtle nende all reklaamasutisil!) teataval määral võimalusi majanduslikesse küsimustesse süvenemist. Kahjuks pean kriipsutama alla kurba asjaolu, et praegustest vabatahtlikkudest seminaridest üliõpilaste osavõtt on ca. 2% nende m. o. arvust. Võib julgesti nentida, et ka see osake tegeleb seminarides ja harjutustel eesmärgiga kergemaks eksami soorituseks teed tasandada. Meil

põlatakse tööd, mis otsest, silmanähtavat kasusaamist ei paku. Nii-öelda kella järele püütakse stuudium absolveerida ja asuda tegeliku elu areenile. Ei ole imestada, kui kuuleme meie majandusringkonnist arvustusi m. o. lõpetanu kohta, et tal puudub iseseisev ja majanduslik mõtlemine ja ta ei ole eriteadlane ühelgi majandusalal. Kui juba stuudiumi vältel ei taheta või ei suudeta süveneda majanduslikkusesse probleemidesse, ei õpita tundma raskusi, mis tekivad mainitute lahendamisel, on raske kujutleda õiget orienteerumist tegeliku elu keerukas probleemistikus. Tegelik majanduselu vajab inimesi, kes tunnevad end vastutajad olevat oma ümbruse ees; ta vajab vaimliselt, mitte „intellektuaalselt“ produktiivseid inimesi, s. t. inimesi, kes oma teooriaid oskavad tegelikult kasutada; ja

lõpuks ta vajab inimesi, kes tunnevad endas kalduvust mõnesugusele majandusalale, s. t., et nad oleksid selles veendunud, mis nad tahavad.

Meie kodumaa majanduselu on seni peale pangapraktika suutnud pakkuda ainult nigelaid eel- ja järelpraktika omandamise võimalusi. M. osakonda sisseastujad ei tule kaubanduse, tööstuse jne. keskustest, mistõttu neil puudub reaalne tugi teoreetiliste käsitelude sooritamiseks. Välismaail nõutakse maj. ülikoolidesse sisseastumisel parriaastalist eelpraktikat. Meil minnakse praktiseerima peale teoreetilist ettevalmistust, mis toob endaga kaasa tegeliku elu mittemõistmise omandatud teoreetilise ettevalmistusega. Sellest siis tingitud kõikjalt kuuldav otsus: teooria ja praktika on kaks iseasja. Edasi vabaneks maj. teaduslik instituut elemendist, kes õpinguid alustab väärmotiividel. Kaalukaid probleeme maj. tea-

j õ u l u v a n a t o o b

Ksv! Rutoffile uus tulekindel sullepa Edus-
tuse koosolekute protokollimiseks (s. t., mis
käs põlema ei lähe sageli liiga palavas
koosoleku õhkkonnas.)

Ksv! A. Perile üks korralik mees naisõi-
gusluse ideede eemalepeletamiseks.

dusl. õpingute edukaks korral-
duseks on üliõpilaste hea ja
ajakohase eel- ja järel-
praktika omandamise
võimaldamine.

Kokku võttes võime nentida,
et terve rida eelloetletud puu-
dusi on tinginud seisukorra, et
võime praegu julgesti kõnelda
kõrgema majandusliku hariduse-
ga isikute kriisist, millise peab la-
hendama majandusteadusl. stuu-
diumikäitise reorganiseerimine.

Suuri põhiküsimusi, mis val-
mistavad kahtlemata suuri ras-
kusi majandusteadusliku stuu-
diumikäitise korralduses on käi-
tise vabastamine ele-
mendist, mis väärmo-
tiividelt tegutsedes ta-
kistab nende edu, kes
tunnistavad isetege-
vuse imperatiivi oma
tahtes ja kelles on sise-
mine tung tunnetusele.

Meie majandusteadusk. reor-
ganiseerimisel tuleks kind-
lasti arvestada seda kaalukat
momenti, **A. Pealu.**

Kaunasest ja leedu üliõpilaselust.

Kuna viimasel ajal üldse meil
leedu üliõpilaskonnaga sidemete
tihenemist märgata on — vähe-
malt esindajate vahel — siis tuli
sobivaks lugeda ka esindaja saat-
mine leedu üliõpilask. V aasta-
päevale. Nõnda juhtuski, et al-
lakirjutanu asus 22. nov. öösel
teele Kaunase sihis.

Ehk küll varemni leeduskäinud
väitsid, et seal midagi vaatamis-
väärset ei ole, siiski huvitas mind
pilguheitmine nii ajalooliselt kui
ka praeguselt olukorralt Eestile
sarnlevale riigile. Poolteist päeva
võimaldab ju ainult linnulennult
tooresmuljete saamist ja sellistena
katsungi mõningaid pudemeid
fikseerida.

Kas või vaguniaknalisi muljeid.
Siin ei ole palju ütelda. Mõõda-
vilksatuv lauskmaastik pikk-ki-
tsaste põlluribadega sarnleb täitsa
eesti maastikule. Hõredalt siin-seal
norutab hallis sügisilmas mõni ta-

lumaja ja ei tahagi nagu uskuda,
et Leedu võrdlemisi tihedalt rah-
vastatud maid on (umb. 40 in.
□ km.)

Taluehitised on enamuses hal-
lid sammaldanud katustega pisi-
hooned — paiguti meie popsikoh-
tadele või vanemaile taluehitisile
vastavad oma kaelkirjakuliste kae-
vukookudega. Sekka paistab val-
geid aknalukegi, kuid moodsaid
taluehitisi kivist karjalautadega,
värvitud „häärbäritega“ otsib silm
asjata. Kuid raudtee võib ju
kulgeda ka vähemasustatud ning
vaesemaid maakohti?

Läbistunud enne Kaunast mõ-
neminutilise tunneli, võib silm pu-
hanult kiinduda leedu pealinna
vaatlusele. Esialgu küll midagi
huvitavat ega omapärast ei leia:
ei riialist liikumiselevust, ega tal-
linnalist keskajalist huvitavust.

Oli ju Kovno varem tavaline
kubermangulinn ja nüüd on temast

saanud riigi pealinn Kaunas. Ja tänapäeva Kaunast iseloomustavaks jooneks on sellenimelisele aukõrgendusele vastav välisilmele kohandumispuud. Kõiki peatänavaid asfalteeritakse. Leidub uusi marumodern maju küll äsja valminult, küll poolvalminult. Siin ei saaks nimetamata jätta soliidset tumepunasesest kivist vaskkatusega riigipanga maja, või täitsa vaatamisväärses parlamendihoonel, või ka paljutootavat telinguis postimaja-mürakat.

Samal pühapäeval pandi jällegi nurgakivi uuele suurehitisele — Vytautase muuseumile. Sinna koondatavat väljapanekuid kõigilt aladelt ja selle asukoht on ette nähtud praeguse sõjamuuseumi asemel. Eelmainitud sõjamuuseum ongi nüüd pea ainukeseks leedu muuseumiks. Sinna on kogutud leedu suurmeeste ning tähtsamaid ajalooeiku käsitlevaid pilte ja muid vabaduspürgimusi abiks olnud vahendeid. Esteetiliselt seisukohalt pakub kogu muuseumi seadeldus küll vähe huvitavat, juba väliselt on väljapanekute ruum pikk, barakitaoline ehitis. Selle muuseumi peatähtsus seisvat rahvusliku tunde süvendamises, nagu kindral Nasavičius tähendas.

Muuseumis nägin muuseumis hästi suurt Vilno pilti, mis kaugelki kunstitöö ei ole, vaid seda näidatavat rahvale pühapäeviti Vilno meeldetuletamiseks.

Vilno küsimus on praegugi veel aktiivsemaid küsimusi. Ühest rahvalaulust on ümberkombineeritud Vilnosse sammumise marsski. Ja kui üliõpilaste koor selle ette kandis, siis tuli seda marulise aplausi saatel mitu korda korrata — arvan mitte ainult puhtkunstilisel motiivil.

Leedu üliõpilaskonna V aastapäeva pühitsemise aktus leidis aset esmap. 24. nov. kell 17 ülikooli aulias. Leedu üliõpilask. puudub oma maja ja asjaajamisruumeks on neil 2 tuba ülikooli hoones.

Ülikooli peahooneks on endine kaubanduskooli maja ja sellele vastavalt on saalgi.

Rohelise kaleviga kaetud laud taga istub üliõpilask. esimees B. Širvinskas ülikooli rektori prof. V. Čepinskise ja prorektor prof. B. Česnys'e vahel Üsna päevakorra algul on tervitused ette nähtud. Esimesena tervitab prof. Čepinskis umbes poole tunnilise sütitava kõnega, nagu seda visuaalsete muljete järele otsustada võis (sest kõik sündis loomulikult leedu keeles). Järgkorras ütleb tervitusi läti üliõpilask. esindaja välistoim. vice-president Zinaida Bebris (muuseumi läti keeles) ja kolmandana oli alakirjutatul võimalus eesti üliõpilask. nimel tervitada. Teisi külalisi ei olnud ning järgnesid oma maalised tervitused. Pikk-pikk lõpmata rida, küll igasuguseilt akadeemiliselt org.-elt ja vist eranditult kõigilt üliõp. organisatsioonelt. Järgnevad teised päevakorra punktid, nagu pidukõne ja tegevusülevaade — kuid kõigest sellest sain ainult visuaalse meele kaudu osa.

Peale aktuse ametliku osa kandis üliõpilaste laulukoor mitmeid rahvalaulu palasid ette ja lõpuks ka eelmainitud Vilno marsi.

Üliõpilaslaulukoor olevat alles hiljuti ellu kutsutud läti „Dziesmuvara“ Kaunaseskäämise järelmõjuna.

Kaunase ülikool ise on alles seitsmeaastane ja seejärele ka üliõpilaskond on ilmestumise ning kohandumise ajastus. Ei ole ju Kaunase üliõpilaselul selliseid eeltraditsioone nagu Tartus ja seetõttu tundub ta olevat vähemkomplitseeritud ja vahest loomulikumgi. Kahtlemata iseloomustavaks jooneks on asjaolu, et sellises juurdirikkas linnas nagu Kaunases ei leiduvat ühtki fraki laenukohta.

Üliõpilaste organiseerumise tüübina on enamikus korporatsioonid tuntud, kuigi need on hoopis teislaadsemad meie korporatsioonidest. Esiteks juba seepärast et nad on poliitiliselt värvitud ja tei-

seks ei ole omaaegsest saksa buršielu seal mõjutamas olnud.

Organisatsiooni tüübid baseeruvad üldse 1. kas poliitilisele maailmasuhtumisele 2. usulise veendumusele või 3. fakulteedilisele erinevusele. Näit. rahvusliselt on mõjustatud „Neo-Lithuania“ „Varpas“ j. t. Sotsialistlikult — „Ausmikai“, „Zaizdras“ „Kultur“. Katoolikliku ühiskorporatsioonide koondivise moodustab „Aiteitinikai“.

Välismärgina on enamiknl organisatsioonel värvimüts ja pael tuntut. Isegi akadeemilised fakulteedi alusel koondunud seltsid on värvimütsi kandvaid.

Need akad. seltsid ongi Tartu vastavate org-idega võrreldes natnke teislaadsed: nad koosnevad ainult üliõpilastest ja nende sihiks on ühe teaduskonna üliõpilaste vahel kontakti loomine, materiaalne toetamine (ja näit. — ühiselt loengute paljudamine) jne.

Pea kõigil leedu üliõpilask. organisatsioonel on kombeks omi perioodilisi ajakirju ja -lehti välja anda.

Fakulteedide-vaheline koondis toimetab „Lietuvos Studentas“, mis püüab olla leedu üliõpilask. häälekandjaks, kuid selline, kogu üliõpilask. häälekandja, nagu meil ja Soomes puudub neil. Üliõpilask. ettevõtteena figureerib Kaunases ka üliõpilaskööök ja õhtuti leiab aset neis ruumes üliõpilaskino.

Nagu kogu leedu kultuurelu nii ka üliõpilaselu ei paku külastajale huvitavat mitte niivõrd valmisproduktina kui võrd intensiivse ülesehitamispaalavikuna.

Kogu leedu omakultuuriline areng on kannatanud kahtlema tõkendavamaid surveaegu, kui teised baltimereäärsed maad ja nüüd esimesil vabadusaastail tõtatakse kiirmarsil edasi. See hoogne kultuuri-pürgimus ja rõõmus töömeeleolu peegeldub ka üliõpilaselu avaldusis. Just selles leidub uudishimulikule tähelepanuväärset ja kõrgelthinnatavat.

Ed. Sitska.

**„Üliõpilaslehe“ tellimiste vastuvõtmine
1931 a. I semestriks on avatud.**

Satakunna osakunna «neljapäevaõhtuist.»

Satakunna osakund on aiva erinevatest soome üliõpilasorganisatsioonidest. Seda on ta oma siseiselt vaimult, mis on tunduvalt demokraatlik, seda on ta oma mitmekülgseilt harrastusilt. Viimased on enamasti tugevas seoses oma maakunna heakäiguga ja on aastate kuldes annud tähelepanuväärseid tulemusi. Eriti mainimiseväärne on kahe haigla püstitamine Harjavalda, rahvalikooli asutamine Huittisele, vana purilaeva „Osma“ omandamine, vabaõhu-muuseumi asutamine jne.

Peale selle on osakund oma 26 aasta jooksul avaldanud kaheksakülgelise teadusliku kodukohaurimuse „Satakunta“, oma 25 aastapäevaks sisuka teose „Kotiseudullemme“, kolm albumi karikatuure osakundlasist, osakunna kirjandusringilt — teose „Torstai-illoja“, ning palju muid, väiksemaid teoseid, esmaspäeviti-ilmutavat „Lalli“-lehte, eesoleval aastal oma üliõpilaslehte „Satakuntalainen“ ja vastvalminud „Osma“ — albumi.

Kõigi nende harrastuste ja ürituste väljumisekohal on seisnud nõuandjana ja virgutajana kaua-aegne inspektoripaar prof. J. J. Mikkola ja proua Maila Mikkola (kirjanikuni-mega Maila Talvio) Oieti see pro-

fessoripaar ongi määranud Satakunna osakunna teed ja annud talle teistest Soome üliõpilasorganisatsioonidest erineva arenemissuuna. Nad on osakunna sündimisest saadik püsivalt töötanud selle huvide ja on olnud tihedas kontaktis kogu organisatsiooniga ja ta ettevõtetega. Kahekümnekuue aasta kuldes on „prof. Mikkola istunud truult osakunna koosolekuil esimehe paigal ja võtnud innukalt osa nendest mitmesugustest harrastustest, millega osakunna nimi liitub“ (Ylioppilaslehti“ 1929).

Sama innukalt võtab osa organisatsiooni elust tuntud soome naiskirjanik, inspektoriproua Maila Mikkola. Peale kõige muu on viimane oma ümber koondanud kirjanduslike huvidega osakundlasi. Ta ongi n. n. kirjandusringi „Lukupiiri“ looja ja kuulsate „neljapäevaõhtute“ korraldaja. (Nimetatud kirjandusring peab neljapäevaõhtu oma koosolekuid). Ta on neid kirjandusõhtuid 25 aasta kuldes lükkunud riita igal teisel neljapäeval oma mugavas kodus — Laak-solas (professoripaari suvila Helsingi lähedal).

See kirjandust harrastav „Lukupiiri“ sündis proua Mikkola ettevõtte ja algatusel ta kodus (sel ajal

Eläintarha 10) veebruarikuus aastal 1907. Selle loomisetarviduse sünnitasid oieti aeg ja selleaegsed kitsad olud. Sihiks oli alguses vaid „katseks luua seltsimiseviis, mille abil kõrvaldada tühi ja kasuta ajakulutus ja täiendada ühesolu väärtusliku süsuga.“ („Torstai-illoja“).

Suunduti muusikasse, deklamatsiooni, kuid enne kõike kirjandusse. Valiti mõne kirjaniku väärtuslikum ilukirjandusteos, mida siis koosoleku-õhtul proua Mikkola ise või keegi osakundlane seletas, millele harilikult järgnes elav, teost-puudutav mõttevahetus osavõtjate keskel. Ei valitud arutlemiseks ja arvustamiseks teoseid, mille aadete ja mõtete omandamine oleks nõudnud noortelt vaeva ja tööd, vaid kirjandust „mille sisu rikastas meie hinge ja mida arvasime aitavat selgitada meie elu raskeid kohti. Katsusime igast raamatust koguda üdikohti, et võida nende valguses eraldada head ja paha, seda mis on inimesele õnneks ja seda, mis on temale õnnetuseks.“ („Torstai-illoja“)

„Lukupiiri“ sünniajal ei olnud Soomes palju väärtuslikku tõlkekirjandust, millele üliõpilased oleksid kergesti ligi pääsnud. See asjaolu

Teatrikroonikat ja arvustust.

Es kommt nur darauf an, ob die Dirigierenden mit Bewusstsein und Kenntnis, oder auch aus Neigung und Erfahrung, es sei nun im ganzen oder in den Teilen, ihre Bühne absichtlich heben, oder hingegen durch Unkunde und Nachgiebigkeit zufällig sinken lassen.

Goethe („Paralipomena zu den Annalen“).

Jakob Gordini „Mirele Efros“ on neid näidendeid, mida ammu ootasid „Vanemuise“ lavale; pala tundeküllast elu, olendeid lihast ja luust. Seda kinnitati juba nii mitmelki poolt.

Gordonis leidsime kirjaniku, kes ei kujuta ainult juudi elu tavu, vaid annab meile ka kunstipäraste läbilõigetega kujutusi raassilliste tüüpide struktuurist.

Juudid mitte-juudidest autorite kujutusel on muide valgustatud peamiselt ühekülgsest. Vähemalt on aneks endaks kasutatud juudilisi omapärasusi. Edasi — juutide üldnimilikkude omanduse käsituseni on vaevalt mindud.

Juut Gordon voolib melle Mirele Efros võimsa ema-tüübina, peaaegu des-poodina, kes meile mõistetavaks saab alles varanduse loovutamise-ga lastele, tõeliselt minijale.

Väliselt murdumas, aetuna majast säilib temas iseteadvus, teadvus, et laste päranduseks nende isa võlad, raha ja kalliskivid aga tema enda keskendatud tööenergia, kuid võõrais ülekohtuseis kates.

Ainult ema vanaema kujus on see, mis Mirelet omeli toob kümme aastat hiljem tagasi poja ja minija juurde, kes vahepeal on koos taga igatsenud teda.

Gordonil draamas on märgata haruldast tempokindlust ja ühtlust. Sõnarohkena ja kohati tegevusvaesena on draama paarõhk nähtavasti asetatud kujude sügavusse, enam meeleoludesse kui rabavatesse sündmustesse.

See tingib näitlejalt tugevat tunde-list kontakti. Pisemadki dissonantsid ähvardavad siin häirivalt. Ses mõttes on ka näitejuht seisnud kahtlemata raske ülesande ees

Juudisoost nõuandja oli lavastuses paratamata. Ja selle positiivne mõju avaldus esinduses õnnelikult. Mõtlen siin peamiselt küllaliste esinemisi, laaukombeid, rüetust.

Ka valmistamis teatud üllast tegelaskonna võrdlemisi ühtlane keele aktsent, millega nähtavasti õige tühikese ettevalmistusajaga suudeti kohaneda.

Lauakatmise pantomiim' esimeses vaa-

tuses oli teostatud eeskujulikult, teatud kiirendusega ja tegelaskonna kasvuga oli sesse antud kaasakiskuvus, mis oma maksimaalse tagajärje oleks kindlasti saavutanud kiirenduse printsiibi täpsel teostumisel (katmise lõpuosa siiski venis).

Küllaliskonnas ei puudunud tarviline rahvuslik häbematus ja söögiähnus, mis neid laua taha istuma kiirustas; illusiooni oleks täiustanud tüübikindlam grimm eriti naistüüpides. —

Liina Reiman nimiosas oli tugev; ja just osa siseiselt tõlgitsusel. Kirjanik pole selle kaju karakteriseerimiseks annud suuri toiminguid ja liigutusi. Kõik joonistatakse pikikesis details: hobuserakendamise käsklusis, kalliskividekasti paigutamise jal-gade alla, tugitooli asetamise nõudeis. Kirjanik eelistab isegi kõrvaltegelasi ni-mitegelase iseloomustamiseks. Nii jääb näitlejal endal leida kaju põhjenduse vahendid ja need maksuma panna.

Liina Reiman suutis seda. See oli võimalik ainult näitleja tugeva siseiseme tule tõttu, osast põhjaliku arusaamise tõttu.

Vaevalt pakkus näitleja siil m a i e midagi erilist (ühes ajalehes viiksatas sõärane vaevalt tõsiselt võetav märkus), Reiman'i miimika ja liikumine on ju ühe-

põhjustaski kirjandusringi oma arutluskavasse võtma kaugemate maade ilukirjanduslikke teoseid. Nii on esimestel tegevusaastatel seletatud ja arutleud Shakespeari, Ibseni, Tolstoi, Goethe, Gogoli, Maeterlinck'i, Balzaci, Platoni, Dante, Björnsoni ja paljude teiste teoseid. Ka kodumaine ilukirjandus, kuigi vähemal määral, leidis Laaksole seletuspaiga. On tutvutud lukupiirilooga enese teostega, Järnefeltiga, Ahoga, Sillanpääga, Koskenniemiaga jne. Selle vastu tänavune — „Lukupiiri“ viimne eksisteerimiseaasta, on pühendatud vaid kodumaisele ilukirjandusele.

Huvitav märkida, et ka Eduard Vilde „Pisuhänd“ ja kogukas „Mahtsa sõda“ on leitud Laaksole tee.

Ei piiratud üksi arutlusega, vaid ka näitlemisega katsuti õnne, kuigi lava, riietus ja kulissid olid ettekujutuse loodud. Nii on näideldud Shakespeare'i „Henrik IV“, Maeterlinck'i „Sinilind“, Schilleri „Wilhelm Tell“ ja palju muud. On huvitav näiteks lugeda „Wilhelm Tell“ ettekandmise puhul (25. märtsil 1917) kirjutatud protokoll:

„Aja suured sündmused nagu kogusid osakundlasi ühte. Tõsi ju iga päev enesega uut ja ajalooliselt tähtsat. Võimas vabadusetunne jäitis rinna ja samal ka kartus, et homme võib ehk teisiti olla. Lukupiiri veetis oma õhtu revolutsiooni vaimus. Siirdusime oma hinges Vierwaldstätterjärve kaunile rannikule . . . Har-

dumusega jälgisime ettekannet . . . Šveitsi väikerahvas oma kannatus-tega tundus nii lähedal ja rõõm, kui ta oli saanud tagasi oma vabaduse, äratas vastukõla meie meeltes, andis meile julgust ja usku meie tuleviku.“ („Torstai-iltoja“).

Nagu juba eelpool on nimetatud, seletab teost mõni nüüdne või endine osakundlane ehk jälle proua Maila Mikkola ise. Kuid kirjandusringil on au olnud näha ka teisi soome kirjanikke, kes lukupiiri-loomaja kutsel on sõitnud Laaksolele koosolekuõhtule ja esitanud ise oma teoseid, enamasti värskeid, alles käsikirjas-olevaid teoseid. Nii on käinud Laaksole Aho, Koskenniemi, Nortamo, Bergroth, Tyyni, Haapanen-Tallgren, Perrsson-Korpi, Koskela ja teisi.

Peale soome kirjanikkude on „neljapäevaõhtutel“ olnud prof. Mikkola ja ta abikaasa tuttavatena õpetlasi, kunstnikke ja poliitikuid välismailt. Nii on osakundlastel olnud hea võimalus tutvuda külalistega ja saada neilt uusi mõjustusi ning omada avaramaid vaatevälju.

Need Laaksolele möödunud õhtud on osakundlasi õpetanud armastama raamatuid, mõistma kirjandust ja teda õieti hindama. Nad on 25. aasta kulduses olnud juhiks ja teenäitajaks mitmele üliõpilasele. Ühtlasi on nad ka kujunenud laiemaulatuslikeks selletõitu, „et mõned lukupiirilastid asudes elama teise maanurka on moodustanud ringe, kogudes kirjandus-

sõpre kirjanduse ümber. Põuaegu usume, et Pori kirjanduslik klubi põlvneb oma juurtelt meie neljapäevaõhtutest.“ („Torstai-iltoja“).

Kirjandusringi kõrval toimus paar aastat ka deklamatsiooniring, mis pidas oma koosolekuid iga teine neljapäev samas paigas kus celminegi, „ja kus ilma kindla deklamatsiooniohpetajata (niisugust siis ei olnud) kümmekeelset inimest, ükskeelset arvustades, esitas luuletusi, kõnesid, ilulugemisi.“ („Torstai-iltoja“). Sellest ringist väljus ülikooli diktsiooniohpetooli asutamise mõte ning said alguse koolides ja üliõpilaste osakundades peetavad deklamatsioonivõistlused.

Nagu juba eelpool nimetatud, toimib „Lukupiiri“ — inspektori ametist lahkumise tõttu — viimast aastat — osakundlaste tõsiseks kurvastuseks . . . Aga kõikide mälestusse jääb Laaksole püsima parimast valguses. Ei unu kunagi neljapäevaõhtused koosolekud, mil vaieldi, võideldi probleemidega, innustuti, joodi vaheaegadel šokolaadi ja loodi ülev meeleolu Nortamo lauludega.

Neid kirjandusõhuid mäletades hellitatakse osakundlaste lootusi, et ka tulevikus, uue inspektoripaari valitsedes, ei rohtuks kunagi tee, mille on rajanud mitme üliõpilaspõlve vaheldudes inspektoriproua Maila Mikkola.

Linda Kuusler.

kõlgnel, pealegi osa ei pretendeerigi siin erilisele talendile ja näitleja harilik liikumisepeateetika oli omal kohal.

Agas seda suutis L. Reinian Mirele'ga küll selgitada, et ta esitab kõik annid, mis Schopenhaueri järele heale näitlejale tarvilikud: võimete oma sisemust välis- poole keerata, fingeeritud olundeid sedavõrd elavalt kujutada, et see oma sisemust liigutab ja mõistust, kogemust ja haridust sel möödu, et inimlike iseloomi ja vahetõid mõistetavaks teha.

Käesoleva osa tippsaavutist tahakin leida palves nsjaajaja Schalmonile (A. Sunne) võtta teda oma juurde, teda, aetud minijast. Siin Sunne, kes kogu aeg püsis haruldases heas toonis, reageeris meisterliku kontakti loomisega. Ja kui mujal ajakirjanduses („Üliõpilasteleht“ ilmub sedavõrd hilja peale esietendusi, et paratamatult ajalehtede retsessioonid kipuvad sõelamiseks ette jätma) just neid kujusid leiti realistlikus ansambelis võltsid, siis kardan ma, et siin intelligentsid näitlejaid on põhjendamatult alahinnatud. Et A. Vaino Reb Nochumi oma kvalifitseeritud võimeid maksimaalselt, selles ei kahtle vist keegi ja et J. Pöder ja H. Piller laval üsna sujuvalt esineda võivad, seda suutsid vennad Jossele ja Donje ka tõestada. M. Türk oli tabanud Scheindele kaju õige kindlalt. Kui tuletada veel meelde hr. Mooses Drui ilusat kantori lauluhääli, siis jääb V. Mettuse lavastusest tõesti

kõige parem mulje. mulje, mis õigustab võrreldes hooaja esimestega hüüatada Reb Nochumiga: milline vahe!

Draamastudio jõuluueelset ringreisul peatas Tartus L. Andrejevi draamaga „Mõte“.

Doktor Keržencevil on juba koeliajast halb naer. Rud. Kleinil polnudki see nii halb. Doktor on veider Peaegu hull. Ta hakkab seda ise uskuma, kui on tapnud kirjaniku Savelovi, armastatud naise mehe. See pidi olema eksperiment: teeselda nõdrameelset. Ühelt poolt kasulik katse — sellega võis kõrvaldada mees ihaldatud naise kõrvalt ilma kohtulikku karistust kandmata, teiselt poolt aga ohtlik samm, mis võis viia tõeliku hullumajja. Draama lõpul jätab kirjanik küsimuse lahtiseks — on dr. Keržencev tõepoolest hull, või avaldub haige teadvuses asetada ise see küsimus teatud määral normaalsust.

Lahendus pole oluline. Arst ise on psühhopaat ja meid huvitab see sügavaleulatav lahkamistoiming, millega Andrejev tungib tegelase ajju. Keržencevi lemmikahvi tapab igatsus. Teda ennast viib nõdrameelsusse „mõte“: rida rööbikuid eksperimente lõpetades kirjaniku omaga tungida neurasteenikute hingellu, rida tulemusteta katseid . . .

Suured sõnad, tühi mõttejandamine? Ei. Huvitav materjal arstile, juristile, literaadile, kõigepealt aga näitlejale.

Lavastajale vähem: piiratum liiku-

mine, peaaegu valgustusallikate tarvitamis-tehnikas. Viimane Paul Sepal oli pretsiisilt läbi mõeldud. Ka peegli-purustamise efekt õnnestus. Vähem tapmine, mis kujunes kuidagi „paltamiseks“ kirjapressiga. Käsi valgus-ülituse juures oleks võinud parajal silmapilgul aidata.

Rud. Klein doktorina andis jälle midagi uut.

Värsket oli kõikjal „ettevalmistustes“, alates esimese esriide tõusuga ja lõpetades tapmisega.

Äärmise tundelikkusega oli käsitletud vahetõid Tatjana Nikolaevnaga. Kõikumine hullumeelsuse ja normaliteedi vahel oli antud edasi vaimukalt.

Heaks partneriks osutus talle A. Mägi Savelovina, Ly Lasner eelmise naisena, kes haruldaselt sümpaatlikult varieerus situatsioones (mõten doktori „luuletise“ puhul eriti), ilmudades suurt vaistu tunnete analüüsis ja M. Mõller õnneliku flegmaatsa haigetalitajana. Feodoroviči ja Kraati kujud tundusid üldse asjatuna ses loos ja näitlejail oli raske neist enam teha kui tänuilike kuulajaid. See ei häirind aga üldist põnevat õhustikku, milles võis tekkida kahtlus, kas tõesti „tõeline kunstiline mäng on võimalik ainult elus“, või — ka teatris.

Br. Pärl.

Hans Kruus: TALURAHVA KÄÄRIMINE

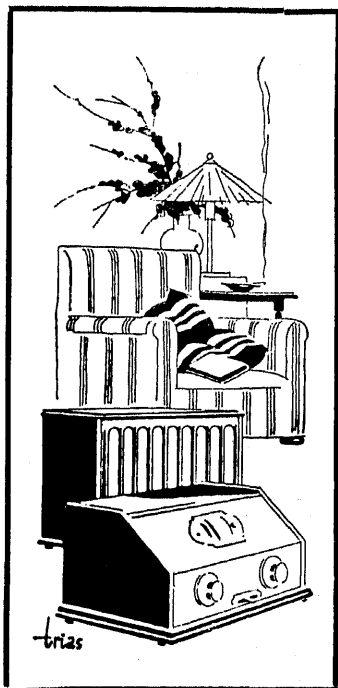
Lõuna-Eestis XIX sajandi 40-ndail aastail.

Uurimus. 2 kaardiga ja pikema saksakeelse kokkuvõttega. 480 lk., hind 12 kr.

1841—1848. a. käisid rahutused üle Võrumaa, Viljandimaa, Tartumaa, Pärnumaa ja Saaremaa. Majanduslikult ja õiguslikult nii kui nii raske olukorra ajasid teravaks villaikaldused ja kui pääses liikvele kuuldus, et veneusku siirdumisega saab vabadust, leiba ja maad, hakkab laialdane

tung riigikiriku varju alla. See käärimine näitab elavalt toleaeget olukorda nii majanduslikult, õiguslikult kui usuliselt. Mag. H. Kruusi uurimus toob selle esile teadusliku põhjalikkusega, täpsusega ja igakülgsusega.

EESTI KIRJANDUSE SELTSI KIRJASTUS, Tartu, Lai 35, tel. 601.

Alati juhtival kohal on meie kaubad.

Meie raadio osakonnas

leiate omale moodsaid võrkvastuvõtjaid, valjuhääldajaid ja üksikosi. Maailmakuulsa Telefunkeni ainuesitus. Parimate kodumaa, Tartu Telefonivabriku aparaatide ainuesitus. Jõukõvendajad tantsumuusika jaoks jne.

Meie grammofoni osakonnas

on kõige suurem ja mitmekesisem plaatide ladu, parimaid kodumaa ja väljamaa grammofone, nagu „Ennak“, „His Master's Voice“, „Columbia“, „Parlophon“, „Lindex“ jne.

Meie majapidamistarvete ja ehitusmat. osak.

leiate võistlemata valikus igasuguseid tarbeid.

K.-m. Vennad Prüüs

Tartus, Kaubahoov 20/21. Telef. 12-92.

!! Ostke ainult kodumaal valmistatud kaupu !!

A.-S. „RAUANIT“ Tallinnas

VALMISTAB:

Korporatsioonipaelu,
Meester. trikoo-pesu,
Vörksärke,
Spordisärke,
Kaelasidemeid,
Sokke jne. jne.

Nõudke igal pool meie kaupu, sest nad on valmistatud kõrgeväärtuslikust materjalist ning hinna poolest odavad.

Tellige meilt korporatsioonipaelu.

SAADA ÜLE EESTI.

SAADA ÜLE EESTI.

Rätsepaäri A. Muršak

Tartus, Uueturu 9.

(Akadeemil. Kooperatiivi rätsep)

Võtab vastu kõiksugu tellimisi meesterahva üllrilete peale. Tööd tehakse kõlge viimaste Viini moodide järele.

Üliõpilastele hinnaalandus.

A. PÜGI

Tartu, Rütli 3. Tel. 6-44.

Kodu- ja väljamaa

veinid, napsid, liköörid, konservid, malustused ja kõiksugu koloniaal-kaubad suures valikus.

A. JOSSET

Asutatud 1895. a.

TARTUS, KÜÜNI TÄNAV 4

PIDU-, TÄNAVA
JA SELTSKONNA

JALANÕUD

tuntud headuses.

Väljasõidukoht

„RANNA“

Hea köök. Kodus väljamaa napsid, liköörid & veinid.

Mugavad, soojad kabinetid.

Raadio-muusika!

Telef. 3-74.

Telef. 3-74.

Tartu Üliõpilaskonna Muusika Sektsiooni segakoori esinemised X aastapäeval.

Muusika Sektsiooni X aastapäeva pühitsemine algas kontserit-jumalateenistusega 22. nov. kell 6 õht. Ülikooli kirikus, kus juhlustas päevakohaselt segakoori vilistlane Pärnu õpetaja Aug. Grünberg, laulis segakoor hr. Alfred Karafini juhatusel ja solistina hra Rudolf Jöks.

Koorilt esitatud Beethoveni ja Tšaikovsky laulud tulid kuuldavale ootepärase selguse ja mõjukusega. Esinemise haripunktiks kujunes Cesar Frank'i „Psalm 150.“ ettekanne koorilt ja orellilt. Cesar Frank (1822—1890) on prantsuse heliloomingu kuulsamaid esindajaid; ta tööd on kirjutatud omapärase kõlarikkuse, koloriidi, uudsel ja kontrastselt mõjuvate abinõudega, stiilisel aga puhtalt ja suurejooneliselt. Seepärast oli väga huvitav jälgida nimetatud prantsuse helimeistri tööd, mille viimistletud ettekanne hr. A. Karafini hoogsal juhatusel võimaldas naudingurohke elamuse.

Hra Rudolf Jöksi meeldivalt esitatud soololaulud löid kuulajais tundmusriikka meeleolu.

Juubelipeo peamomendiks osutus kontsert ülikooli aulas 23. nov. õhtul. Kava oli koostatud eesti heliloojate töist Eriti hästi kõlasid segakoori ettekanne Juhana Aaviku laulud. Mart Saare laulude etteandes võis märgata pisikesi defekte, mis aga ei rikkunud üldmuljet

Üldiselt esines segakoor korrekt-

Üliõpilaskonna Muusika s'ektsiooni segakoor 10. aastapäeval auvõrastega.

selt ja jättis muusikaliselt täiesti rahuldava mulje. Juhataja hr. Alfred Karafini tagasihoidlikust juhatamisviisist kajastus peen tõlgitus ja muusikaline intelligentus.

Solistina esines ka siin hr. Rudolf Jöks, kes tõi esile oma meeldiva tenorihäälega rea laule üliheas interpretatsioonis.

Kontsert lõppes C. Kreegi „Siri-

sege sirbikesed“ ettekanne segakoorilt, mis löi ülendava meeleolu. Vaimustatud publiku soove rahuldati mitme lisapalaga.

Juubilar sai rohkete auavalduste osaliseks Tervitusi ja õnnesoove oli tulnud kui kodu — nii ka välismailt.

R. Riitsing.

Akadeemilisi teateid.

Ülikooli aastapäeva pühitsemine 1. det. s. a.

Meie alma materi igaaastase pidupäeva — 1. detsembri — pühitsemise eelosa moodustas tänava vabadussõjas langenud üliõpilaste mälestusmärgi avamine üliõpilasmajas. Kella 1/2 10 kogunes rohelisega kaunistatud Edustuse saali kogukas pere kutsutud külalisi ja Üliõpilaskonna Edustuse liikmeid. Piduliku aktuse avas Üliõpilask. abiesimees ksv! E. Siitska — viidates 12 a. tagasi langenud otusele üliõpilaste vabadussõjaga mineku kohta Vil. V. Neggo andis pikema ajaloolise ülevaate üliõpilaste vabadussõjast osavõttust (vt. lähemalt siinsamas lkd. 325—329). Edasi järgnes rektor prof. J. Köppu poolt mälestusmärgi kaitset vabastamine. Tervitusi töid vabariigi valitsuse poolt dr. A. Mõttus ja kaitseministri nimel kindr. N. Reek. Aktuse lõppsonu lausutas ksv! Siitska.

Kell 1/2 11 toimus Ülikooli kirikus aastapäeva jumalateenistus, mis aga kahjuks meie akadeemilist pereliiga vähesel arvul kokku tõmbas.

Kell 12 täitus Ülikooli aula selle vastu küllalt tihedalt ja akadeemilise veerandi mõhõdudes ilmuvad saali rektor, prorektorid ühes dekaanidega. Lgp. rektori avasõnad kõnelevad jälle kord optimistlikult ja on nagu õhutus mõnel tudengil vahepeal võib-olla veidi kustuma hakanud teadusejanule. Rektori kõne kestel austatakse vabadussõjas ja 1. det. mässu ajal langenud püstitõusmisega.

Traditsioonilise teadusliku kõne järjekord oli tänava filosoofia-teaduskonna käes ja selle pidas prof. A. Saareste — kõneledes vanemast eesti kirjakeelest, lähtudes peamiselt Wanradt-Köllli katekismusest. Tervituste osas kõnelevad vabariigi valitsuse nimel dr. A. Mõttus ja üliõpilaskonna nimel ksv! E. Siitska. Edasi teeb rektor teatavaks, et Mihkel Martnale on otsustatud välja anda doctor philosophiae honoris causa diplom. M. Martina viibib ise aktusel ja elavate kiiduavalduste saatel annab rektor andoktori diplomi üle. — Järgmisena kannab rektor ette mõningaid andmeid ja arvusid ülikooli aruandest. — Surma läbi läinunud prof. Pe-

ter Põldu ja prof. Ed. Berendsi austatakse püstitõusmisega. — Järgneb auhinnaõde autorite teatavaks tegemine või auhinnaõde ebaõnnestumise puhul autori nime sisaldava ümbriku „pidulik“ ärapäletamine. Ühilaritehakse teatavaks auhinnaõde teemad tulevaks aastaks. Pidulik aktus lõppes hümniga

Kella 7-ks kogunesid ülikooli õppejõud, kutsutud külalised, värsked laureaadid ja Edustuse liikmed avarasse ülikooli võimlasse pidulikule õhtusõgile.

Kõnelesid rektor prof. J. Köpp, prorektor H. Koppel, dr. A. Mõttus, värsked audoktor M. Marina, dek. K. Ramul ja ksv! E. Siitska. Üle kolme tunni kestnud koosviibimine lõppes ühislauluga „Eestimaa, mu isamaa“. Õhtusõgilt siirdus enamik osavõtjaid vahepeal juba alanud akadeemilisele kontseri-ballile, mis tänava õige hoo- ja tujuküllaseks kujunes ja suure osavõtjate hulga hiilgas. Balliga oli lõpp aastapäeva pidustussil ja tudengirahval tuli jälle vastu minna argiele raskemale osale — eksamitele

1. dets. auhinnasaajad.

Usuteaduskonnas: 1) Teemale: „Eliku kõnede suhe Hiobi raamatu teisesse osasse“ — I auhind, autor Hugo M a s i n g. 2) „Katselise ususpäihhologia ilmavaatelistel eeldused“ — III auhind, autor Joh. S e l i o h v. 3) Jutlus teksti üle Matt. ev. 10, 34–39 s. ühes eksegeetilis-homileetiliselt põhjendatud dispositiooniga — jutluse II auhind (võrdub III auhinna), autor Aleksander A b e l (Võrumaa Üliõpilaskogu). 4) Jutlus samale teemale — jutluse II auhind (III auhinna), autor Joh. S e l i o h v. 5) Jutlus samale teemale — jutluse II auhind, autor Heinrich P e n d e r. 6) Jutlus samale teemale — jutluse I auhind (võrdub II auhinna), autor Nikolai H i n d o v.

Õigusteaduskonnas: 1) Teemale: „Vallakohtu ajalugu Eestis“ — I auhind, autor Johannes V i k s (ÜS. Raimla). 2) „Presidendi-instituut peale ilmasõda tekkinud põhiseaduste järgi“ — II auhind, autor Peeter M a r g u s s o n. 3) „Eesti maomavalituse reformi juhtnöörid“ — I auhind, autor August O j a (korp! Sakala). 4) „Ettenäitajate nimele antavate väärt-paberite juriidiline loomus“ — I auhind, autor Jüri I v a s k. 5) Töö samale teemale — II auhind, autor Meinhard V a s a r.

Arstiteaduskonnas: 1) Teemale: „Missugused arabiakummi lima (Mucilago gummi arabici) valmistamisviisid annavad parima preparaadi fenooli-iseloomuga ainete suhtes“ — I auhind, autor stud. pharm. Martin E l b i n g (korp! Fr. Liviensis). 2) „Andmed tervishoiulistest oludest Tallinnas“ — III auhind, autor stud. jur. Gustav T o m b e r g. 3) „Andmeid ühe Eesti keskmise suurusega linna tervishoiulistest oludest“ — I auhind (töö Valga linna kohta), autor Artur P a u m e e s (Eesti Üliõpilaste Selts). 4) Töö samale teemale — I auhind (töö Rakvere linna kohta), autor stud. pharm. Johannes P i l l. 5) „Üssid laste seedimiselundites. Nende diagnoos, ettelevus ja ravi. Lastekliiniku andmete järele 1. 4 25–1. 4 30“ — II auhind, autor Hilda A v i k. 6) „Tubakasuitsu mõju organismi ja närvi-süsteemi“ — II auhind, autor Apollon S p r i d i s (ÜS. Raimla). 7) „Gaasivahetus kopsutuberkuloosi haigeil“ — I auhind, autor Ilo S i b u l (ÜS. Raimla). 8) E Karskusliidu poolt määratud auhinna töö teemale: „Vanemate alkoholism ja langetõbi lastel“ — I auhind, autor Vol-demar Ü p r u s (ÜS. Raimla).

Filosoofiateaduskonnas: 1) Teemale: „Soomekeele mõjud kirde-eesri rannamurdeis“ — II auhind, autor

Mihkel T o o m s (EÜS. Veljesto). 2) „Eesti trükitud 'laulukute' bibliograafia“ — II auhind, autor Herbert T a m p e r e (EÜS. Veljesto). 3) „Jumala mõiste Spinoza õpetuses“ — II auhind, autor Leo A n v e l t.

Matemaatika-loodusteaduskonnas: Teemale: „Pidevusetusi elementide sulamisel“ — I auhind, autor Edgar K r u u s e n b e r g.

Loomaarsfiteaduskonnas ei olnud ühtki auhinna tööd esitatud.

Põllumajandusteaduskonnas:

1) Teemale: „Eesti talundite suuruse mõju tasuvusse“ — II auhind, autor Peeter K i n d (korp! Rotalia). 2) „Seakasvatuse arenemisest Eestis 20-ne viimase aasta vältel“ — II auhind, autor B. L u h t. 3) „Ristikheina haiguste esinemisest Eestis“ — I auhind, autor Richard T o m s o n (Eesti Üliõpilaste Selts). 4) Akad. Põllumajandusliku Seltsi poolt määratud auhinna töö teemale: „Eesti talundite koormus mitmesuguste kapitalidega“ — I auhind, autor Peeter K i n d (korp! Rotalia). 5) APS-i poolt määratud teemale: „Eesti punasekarja noorkarja kasvatus Eestis“ — III auhind, autor Nikolai M a s s o.

Uus doktor.

3. dets. s. a. kaitses ülikooli aulas oma väitekirja füüsika korraline professor Johann V i l i p. Dissertatsioonini teemaks oli: „A Calvanometrically Registering Vertical Seismograph with Temperature Compensation“. Oponentidena esinesid prof. K. Frisch ja prof. G. Rägo. Pärast väitekirja rahuldavat kaitsmist tunnistati J. Vilipi doktoriks füüsika alal.

Prof. Vilipi seismograafid on valmistatud pikemate uurimiste ja katsete järgi ja välismaal ilmajaamades mitmel pool otstarbekohasemate aparaatidena tarvitusele võetud.

EÜS-i stipendium.

Eesti Üliõpilaste Seltsi poolt on määratud ühele Pohjois-Pohjalainen Osakunta liikmele stipendium 1931. a. I sem. — õppimiseks Tartu ülikooli juures ja eesti üliõpilaseluga tutvumiseks.

EKL-i stipendiaadiks

Tartu ülikooli juures on valitud tulevaseks semestriks üliõpilane Lauri P o s t i (Varsinaissuomalainen Osakunta).

Üliõpilasorganisatsioonide aastapäevi.

28. jaanuaril — korp! Fr. Liviensis.

Ülikooli lõpetas

Karl Johannes A a m — keemia alal.

Soome õhtu EÜS-is.

Soome vabariigi 13. aastapäeva puhul korraldati EÜS-i poolt Seltsi ruumes 7. dets. Soome õhtu. Pikkemas avakõnes kõneles vill rektor J. K ö p p neist sidemetest, mis eestlasi ja soomlasi aegade kestel sidunud ja teineteisele lähedale viinud — põimides oma kõnesse huvitavaid episoodide lgp. kõneleja enda kokkupuudetest soomlastega. Vill prof. G. Suitsu ettekanne oli pühendatud soome kirjandusele. Huvipaeluva ettekande lõpposasse haaras referent ka soome uusimaid kirjandustooteid, viidates seega teostele, mis meil veel laiematesse ringidesse pole jõudnud. — Vahepalana esitas ksv! H. Liblik klaveril soome viise ja ksv! Br. Pärli deklamatsiooni soome luuletistest. Pärast EÜS-i esimehe ksv! G. Ränga lõppsõnu lõpetati õige rohkesti kuulajaid kokkutõmmatud õhtu hümniga.

Eesti Kristliku Üliõpilasliidu talikonverents.

E. Kr. Ül. Liidu talikonverents peetakse 7. ja 8. veebruaril 1931. a. Kaiavere mõisas (Tabivere jaamast 8 klm). Konverentsi teemad:

1) Sise- ja välispidise elu konflikt.

2) Caesar ja Kristus.

Konverentsi maks ühes sõidukuludega ja ülalpidamisega Kr. 2.50.

(Jaamas hobused vastas).

Toimetusele saadetud.

«Hiis» nr. 1 — ilmunud talvekuul E. V. 13. a. (taarausuliste ajaarvamise järgi). Vastselt ilmunud esiknumbris püütakse taarausulise olemasolu õigustust leida ja seda teoreetiliselt põhjendada, kuid lugejale jäävad need vaheusutavaiks — põhjendused non seks liiga „lihtsad“.

Ylioppilaslehti nr. 20—24.

Fotovõistlus «Kaunimaid pilte Eestist» 1931—1933.

Tallinna Fototihing korraldab kolme aasta kestel fotovõistlusi, et koguda küllaldasel määral ülesõtteid ja nii viisi abiks olla ajalehtede ja ajakirjadele piltide muretsemisel.

Võistluse lähemaid tingimusi võib saada Tallinna Fototihingult (postkast 29).

Vastutav toimetaja: Erich Siil. Tegevtoimetaja: Bertram Karro. Liikmed: Peeter Järve, Jaan Ots.

Väljaandja: Tartu Üliõpilaskonna Edustus.

Trükikoda Ed. Bergmann, Tartus.

Pakume uudisena:

ED. TASKA KUNSTATTELJEE NAHKTÖID:

märkuste raamatuid
nimekaardi taskuid
peegleid

pildi-, kirja-, kaardi-
ja võtmetaske
automaatselt avanevaid
tikutoose
suitsu- ja tuhatoose

lugemise kaani ja paelu
mälestuse- ja päevaraamatuid
plokke

paberossi karpe
kirjahoidjaid
külaliste raamatuid
albume
jne.

EESTI PUNASE RISTI NAHKTÖID:

albume, rahataskuid, lauamappe, päevikuid, plokke, karpe jne.

Peale selle uuendatud valik kirjutusmaterjali ja raamatuid. Odavad loenguvihud — 15 senti, fäitesulepead 1—15 krooni.

Iga akadeemlane ostab oma kaubad ainult oma kauplusest!

AKADEEMILINE KOOPERATIIV

TARTU, JAANI 7, TEL. 63. AVATUD KELLA 8—18-ni.

R. Võsu

Suurturg 20, Tartu Panga majas,
tel. 7-25.

Veinid, napsid, liköörid

kõige suuremas valikus.

Konjakid: Cango, Cognac ***
Edmond Dupuy
ja kõiksugu

Luscher & Matieseni veinid

suurel ja väikesel arvul.

Üliõpilasorganisatsioonidele
ja üliõpilastele %/0.

**Rikkalikum valik maiustus- ja ko-
loniaal-kaupadest.**

Suures valikus eeltulevateks pühadeks
ilukarpe, jõuluvanu, shokoladi,
martsipanest j. n. e.

SHOKOLADI

VABRIK JA KAUPLUS

Richard Glassmann

Suurturg 1. Telef. 13-32.

**„Üliõpilaslehe“
toimetus ja talitus**

avatud teisip. ja laupäeval
kella 15—16.

Üliõpilasmaja III kord.

Saadaval 1914, 1915, 1916, 1920—1929
aastakäigud ja üksiknumbreid.

Vanemad aastakäigud 20% hinnaalandusega.

VABRIK :
Järvakandis,
Tel. Lelle 7.

Järvakandi Klaasivabrik

KONTOR:
Tallinnas,
Süda 1.
Tel 15-38, 5-27.

Ainus mehaaniline klaasitööstus Eestis.

Fourcault sisseseade

Valmistab moodsa mehaanilise tööstusviisi juures

kõrgeväärtuslikku

heledat tahvelklaasi

igas suuruses ja paksuses.

**Järvakandi spetsiaal-aknaklaas on headu-
selt parem vastava sordi import-klaasist.**

Tellimised kodumaa tarvitajatelt täidetakse väljas-
pool järjekorda mõne päeva jooksul, sest produkt-
sioon ületab siseturu kogutarviduse mitmekordselt.

Igasugused järelepärim. leiavad kiire ja hoolika tähelepanu.

Ainus mehaaniline klaasitööstus Eestis.

Värske ja lõbus meeleolu

tudengite organisatsioonide peoõhtutel ja olen-
gutel on ainult siis, kui nende laual ei puudu

E. T. K.

SÔSTRA- ja ÔUNAVEINID

ning maitsvad suupisted :

E.T.K. kilud ja E.T.K. sprotid.

Oma headuse poolest on need kaubad saanud
kõikide üldtunnustuse. Nõudke igalt poolt.

PEALADU: E. T. K.

TALLINN, LAI TÄNAV 39/41.

(EESTI TARVITAJATE KESKÜHISUS)

Haruladu Tartus, Maarjamõisa t. 21.

TARTU PANK

Asut. 1868. a.

Peapank — Tallinnas, Tartus — algasutus.

Osakonnad: Viljandis, Pärnus, Põltsamaal, Võrus ja Rakveres.

Võtab raha hoiule ajakohaste protsentide eest.

Annab laenusid vekslite, kaupade ja muude väärtuste kindlustusel.

Diskonteerib vekslid. Toimetab kõiksugu pangagaoperatsioone.

Korrespondendid kõigis tähtsamates välismaa linnades.

Panga juures Eesti kinnit. Aktsia-Selts „POLARIS’e“ peaagentuur.

A/S J. & Kuhlmann

Tallinn, Kotsebue 13.

Kõnetraat 9-82.

Shoti heeringaid

Soola.

★

Riisi.

Petrooleum, nafta, bensiin ja kõik määrdeõlid

Alati saadaval oma ladudest suuremal ja väiksemal arvul.

Müük soodsatel tingimustel.

Müük soodsatel tingimustel.

Gustav Pihlakas

**Paberikaupade, kirjaümbrikute,
kõitmise ja lineerimise tööstus.**

Tallinn, Vaksali pst. 2.

Telefon 4-79 ja 9-65.

Täielikuma sisseseadega sel alal töötav ettevõtte Eestis. Võtab tellimisi vastu kõigilt riigi- ja eraasutusilt, pankadelt, kontoritelt, äridelt ja eraisikutelt, lineerimise, kõitmise ja paberkaupade alal.

ÜMBRIKUD igas suuruses ja värvis, äridele pealetrükk.

Kontoraamatud igas liniatuuris.

Kopeerraamatud.

Registraatorid.

Kiirõmblejad.

Aktikaaned.

Kausikud.

Dokumentide mapid.

Teadaannete lehed igas kaustas.

Kirjablokid.

Block-notes.

Paberikorvid.

Kuldkirjatrükk.

Ilupaberid karpides ja mappides (Papeteriid).

Postpaberid liht ja linased.

Postkaardi ja amateur albumid suures valikus.

Töö võistlemata headuses. — Hinnad mõõdukad.

Osaühisus

Højgaard & Schultz

E e s t i s.

TALLINNAS, VABADUSPLATS 1. Telef. (20)8-23.

Telegr. aadr.: „CONTRACTOR“

ERIALA:

Raudbetoonkonstruktsioonid kõrge ja sügavehitustes, **hüdrotehnilised ja raudteede ehitused.**

Aksia Selts
RUMBERG, TUBERG & Ko

Tallinn, S.-Kloostri tän. 22/18.

Telefonid: (20) 2-45 ja (20) 8-13.

Telegr. aadr.: „TRUUM“.

EKSPORT:

Kartul ja kartulijahu.

IMPORT:

Koloniaalkaubad.

Müüb laost kartulaid,
kartulijahu, siirupit,
koloniaalkaupu jne.

Tartu Eesti Majanduse Ühisus

TARTUS, Holmi tän. nr. 12-18. Telef. 10, 2-61 ja 10-70.

OSAKONNAD: Tartus, Võru tän. 4, tel. 10-30 ja Räpinas, tel. 33.

* *
*

Suurem ühistegeline ostu-müügi ühisus Eestis.

Kauba läbimüük aastas Kr. 2.725.000.—

Omakapital „ 270.000.—

L a o s: põllumajanduslikud-, raua-, naha- ja
koloniaalkaubad.

Kogu noorpõlvele

on määratud noorsoo kultuuri ajakiri

„EESTI NOORUS“

On vana tõde, et noorsugu vajab oma arengu teel kasvatust, eeskujusid, aateid, kasulikke teadmisi, kogemusi, juhiseid ja õhutus. Vahendeid sel alal on sellekohaselt toimetatud noorte ajakiri „Eesti Noorus“.

„Eesti Noorus“ kolmandal aastakäigul 1931. a. ilmub järjekindlalt kord kuus Ülemaalise Eesti Noorsoo Ühenduse (ÜENU) Keskjuhatusel väljaandel, olles praegu ainuke elluastuva noorsoo ajakiri Eestis.

„Eesti Noorus“ on ühtlustavaks sidemeks kultuurilisest tegevusinnust tiivustatud noortele noorsooliikumise, noorsoo isetegevuse tööpõllul.

„Eesti Noorus“ täieneb sisult järjekindlalt tuntud noorsootegelaste, kõigi noorte ja noorsoosõprade kaasabil. „Eesti Noorus“ on sõbraks ja nõuandjaks igale noorele kultuuriliste ülesannete taotlemisel, tuues artikleid, väitlusi ja arvustusi, ringvaateid, vesteid rahvuslikomparase kultuuri, seltskondliku elu, ühistunde, õigluse, tehnika, maatulunduse, kehakultuuri jt. alult, ilukirjandusliku loomingu katseid, pilte jne.

„Eesti Nooruse“ tellimine ja levitamine on kõigi arengumeelsete noorte ja noorsoosõprade aukohus. „Eesti Nooruse“ tellimisi võtavad vastu kõik E. V. postiasutised, tellimiste vastuvõtjad kohtadel ja „E. N.“ talitus Tallinnas, Lossiplats 4.

Tellimishind: aastas 1 kr. 80 s., poolaastas 1 kr.

Rutake tellimistega 1931. aastaks.

Saadaval on ka eelmisi aastakäike vähesel arvul.

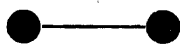
„Eesti Nooruse“ toimetuse ja talituse Tallinnas, Lossiplats 4.

SOOVITAME:

trikoo-
ja nahkkin-
daid, koetud svea-
tereid, kaelasidemeid, triik-
särke, jalutuskeppe, kraesid, sokke jne.

MOE- ja PUDUKAUBAD

SUUREL JA VÄIKSEL ARVUL

B. GENSS & POJAD

Tartus, Küüni 8. Telef. 5-17.

**DAAMIDE
HÄRRADE
JA TEAATRI
COIFFEUR J. LUKSEP
TARTUS, KÜÜNI 3.**

- Alandatud tööhinnad -

Habemeajamine	20 s.
Juukselõikamine	40 „
Lokkimine	50 „
Manicure	75 „
Kulmude ja ripsmete värvimine	50 „
jne. jne.	

Äris töötavad ainult täiesti vilunud diplomeeritud tööjõud. Eeskujuline puhtus. Ootamist ei ole.

Kõige austusega J. LUKSEP.

Sukki, Pitse,
Lastesukki, Paelu,
Sokke, Laudlinu,
Trikood, Spordi
ülikondi

Siidi, poolsiidi ja villaseid
KLEIDI-, PESU- ja
VOODRIRIIDEID

Serge, Crépe sa-
Crépine, tin,
Rips, Dekoratsi-
Taft, ooni riie,
Schoti taft, Mööbli riie,
Crépe de Velantini,
chine, Milanaise jne.

KAUBAD VARUSTATUD
VABRIKU MÄRGIGA JA
SAADAVAL ÜLE MAA.

OSKAR KILGAS

TALLINN, VOLTA 3.

Aktsiaselts

Eesti Reisibüroo

Peakontor: Tallinn, Pikk 6, tel. 433-20 & 433-21.

Osakond: Tartu, Suurturg 7, tel. 3-72.

Pärnu, Rüütli tän., Endla majas, telef. 113.

Telegrammide aadress: „ERBO“, Tallinn, resp Tartu, Pärnu.

Raudteepiletite eelmük:

- a) Kodumaal kõikidesse jaamadesse.
- b) Välismaale kõikidesse suurematesse linnadesse.

Esitused ja agentuur kõikidelt suurematelt Euroopa reisibüroodelt.

Ringreisipiletid turistidele.

Rahavahetus ja valuuta müük reisijatele.

Välismaa passide ja viisumite muretsemine.

Laevasõidupiletid kõikidele kodumaa ja Baltimere liinidele.

Ulgumerede piletid Inglise, Saksa, Prantsuse, Rootsi ja Ameerika liinidele.

Kanadasse piletid Canadian Pacific Railway Co. liini peale.

Õhusõidupiletid „Aero“ ja „Deruluft“ liinidele.

A.-S. „Royal-Filmi“

kino-teater

„GLORIA-PALACE“

Tallinnas.

Parimad filmid.

Mugavad ruumid.

SUITSETAJAD!

teadke, et Eestis on

„**LINDA**“

25 tk. – 25 s. (kollase kestaga)

ja

„**NORA**“

25 tk. – 25 s. (valge kestaga)

ainukesed pabrossid,
mis varustatud erilise leiutisega – kalli
kollase filtervatiga „ANTINIKOTIIN“,
mille tagajärjel nikotiinmürk
puudub täielikult.

Saadaval igalpool! Eriti meeldiv ja
pehme maitse. Nõudke ja proovige!

Nora

Linda

TUBAKATEHAS A.S. „SIRENA“

Sügise ja talvehooajaks

leiate kõige uuemat ja moodsamat kodumaa,
inglise ja teiste paremate väljamaa vabrikute
meeste

palitu-, ülikonna- ja püksiriideid.

Naisterahvastele moodsaid

**Plüüsh-, Siid-, Fantasii mantli ja kostüümiriideid
ja eht Lindeneri Chiffon kleidisammetit.**

Kõik kaubad esimestest allikatest. Üliõpilastele kõige kasulikum ostukoht

M. JÄNES, TARTUS

Kaubahoov nr. 10-11-12, kõnetr. 5-91.

Hind 35 senti.

